

ZAPISNIK

sa sednice Ženskog parlamenta, održane 8. marta 2013. godine

Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, drugu godinu zaredom organizovao je sednicu pod nazivom „Ženski parlament“, na kojoj su članovi/ice Vlade Crne Gore, odgovarali na pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija i predstavnica: univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija.

Sednici je predšedavala Nada Drobnyak, predšednica Odbora.

U predšedavanju je učestvovala članica Odbora Ana Ponoš, kao najmlađa poslanica i predstavnica opozicije.

Sednici su prisustvovali:

- član/ice Odbora: Jovan Martinović, Žana Filipović, mr Branka Tanasijević, Draginja Vuksanović, prof.dr Jelisava Kalezić, doc.dr Branka Bošnjak, dr Ljiljana Đurašković, Zdenka Popović i Ljerka Dragičević;
- predstavnice ženskih grupa parlamentarnih partija: dr Anka Stanišić, Valentina Radulović - Šćepanović, Njegosava Vujanović i Anastazija Miranović (DPS); Milena Tomanović (SDP), Vida Ivanović i Nataša Jevrić (Nova srpska demokratija), Emilija Kovačina (PzP) i Sanja Mihaljević, Grupa građana - Milan Knežević, /u okviru Demokratskog fronta/; Nataša Vuković i Dijana Anđelić (SNP); Zagorka Pavičević i Milica Knežević (Pozitivna); Alisa Džogović (BS), Aferdita Pelingu (Forca), dr Zylfije Duraku (Demokratska partija); Vlasta Božinović (HGI) i Dubravka Vujičić (LPCG).
- predstavnici/ce univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija: mr Nataša Krivokapić (Univerzitet Crne Gore), mr Dragica Anđelić (Univerzitet „Mediterran“), mr Aleksandra Vuković (Univerzitet Donja Gorica), Sonja Knežević (Savez sindikata Crne Gore), Vesna Milonjić-Aleksić (Unija slobodnih sindikata Crne Gore), Tanja Kažanegra (Sekretarijat za lokalnu samopupravu opštine Budva), Mira Topović (Sekretarijat za lokalnu samopupravu opštine Pljevlja) Momčilo Martinović (Sekretarijat za socijalnu politiku i mlade Prijestonice Cetinje), Senka Stijepović (Udruženje za pomoć oboljelim od reumatskih bolesti), Fana Delija (Centar za romske inicijative, Nikšić), Maja Raičević (Centar za ženska prava), Kristina Mihailović (Udruženje roditelja), Senada Ramušević, Nadira Mila i Ljumnije Ramušević (Udruženje žena Ostros), Nataša Nelević (Nova Centar za feminističku kulturu), Aida Petrović (Crnogorski ženski lobi), Brankica Zuković i Radinka Anđušić (Hera/Udruženje žena sa sela, Pljevlja), Ivana Gajović (Nansen dijalog centar Crne Gore), Marina Perković (Zdrava Dona Montenegrina) i Angelina Radević (Dom nade).
- potpredšednici Skupštine: prof.dr Branko Radulović i Suljo Mustafić;
- poslanice: Zorica Kovačević, Marta Šćepanović, Azra Jasavić i Snežana Jonica;
- predšednik Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halil Duković;
- predšednici klubova poslanika: mr Aleksandar Damjanović, Maden Bojanić i Almer Kalač;
- generalni sekretar Skupštine mr Damir Davidović;
- gosti: Vrhovna državna tužiteljka Ranka Čarapić, Predšednica Vrhovnog suda Vesna Medenica, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Šučko Baković, predšednica Opštine Kotor Marija Čatović, predšednica Skupštine opštine Bar Branka Nikezić i predšednica Skupštine opštine Nikšić Sonja Nikčević; ambasadori/ke: SAD-a, Ujedinjenog Kraljevstva, Poljske; Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Republike Italije i Republike Turske, zamjenik ambasadora Republike Austrije, otpravnica poslova Ambasade Republike Grčke, konzulica Republike Mađarske, stalni predstavnik UNDP u Crnoj Gori, zamjenik šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori, prva sekretarka Ambasade Republike Srbije, druga sekretarka Ambasade Republike Slovenije, treća sekretarka Ambasade Republike Makedonije, savjetnica u Ambasadi Bosne i Hercegovine, koordinatorka UNDP u Crnoj Gori, predstavnica Fondacije Konrad Adenauer za Crnu Goru, koordinatorka Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava .

Šednicu je otvorio prof.dr Branko Radulović, potpredsjednik Skupštine Crne Gore, sljedećim izlaganjem:

“Uvažene učesnice i učesnici Parlamenta žena, uvažene gošće i gosti, kolegice i kolege, uvažena predsjedavajuća,

Prije svega, imam prijatnu obavezu da vam se obratim i da učestvujem u današnjem radu, ali i veliku odgovornost zbog ove teme i ove kuće i ne želim da moja priča bude protokolarna. Ne želim da moja priča ima muški ili ženski karakter. Ne želim da trošim vrijeme na nešto što je istorija, da prosuđujem i rasuđujem kakva su prava žena na zemaljskoj kugli, da doprinesem ili ne doprinesem nekim aktuelnim temama. Želim da iskreno konstatujem stanje o ovoj temi i pokušam da dam određeni doprinos.

Kada su u pitanju ženska ljudska prava u Crnoj Gori možemo konstatovati da postoji diskriminacija, u većoj ili manjoj mjeri, zavisno od segmenta, bilo da je u pitanju rod ili pol i da postoji rodna neravnopravnost u svakom segmentu. Neravnopravnost je u manjoj mjeri prisutna kada je u pitanju obrazovanje i zdravstvena zaštita žena, dok je izraženija kada je u pitanju njihov finansijski status, uzrokovan lošom poslovnom politikom i uspostavljenim tržištem rada.

Ono što me posebno boli i zabrinjava je problem nasilja nad ženama. Odrastao sam i živim u porodici gdje su majka, sestra, supruga i kćerka ravnopravne u odlučivanju i prosuđivanju i mislio sam da u Crnoj Gori nema nasilja nad ženama. Posebno me brine i boli što, osim nasilja ekonomskog, psihološkog i fizičkog karaktera, postoji i seksualno nasilje u porodici. Za razliku od društava razvijenog demokratskog kapaciteta, u Crnoj Gori tragične sudbine tih žena ostaju sakrivene, kao da moraju sakriti, neobznaničiti, trpjeti, umrijeti sa tom velikom ranom. Takođe, moram da konstatujem da čak i u onim strukturama i institucijama gdje su žene dominantne postoji diskriminacija kako zbog činjenja tako i zbog nečinjenja rukovodnih struktura, čime dolazi do narušavanja temeljnih ljudskih prava.

Duboko sam ubijeden da Crna Gora u određenom momentu ili u određenoj mjeri predstavlja pretpolitičko društvo, patrijarhalno društvo, opterećeno istorijskim stegama i da nam treba broditi do postmoderne. Do tog postmodernog društva ne možemo doći bez zajedništva.

Očito, gospodo, mi iz Crne Gore moramo da prođemo kroz katarzu, moramo da se suočimo sa istinom i moramo kroz široki konsenzus da se borimo protiv svega onoga što jeste devijacija u crnogorskom društvu. Siguran sam da prvenstveno i najveće nasilje nad ženama vrše muškarci, ali sam isto tako siguran da najveći broj muškaraca nije nasilan. Štaviše, mislim da je ova pojava u sferi patologije.

U ovoj našoj kući takođe postoji određeni oblik diskriminacije prema ženama. Skupština Crne Gore je 2011. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika, kojim je obezbijedeno da na izbornim listama bude najmanje 30% kandidata manje zastupljenog pola. Ali, muškim marifetlukom uspelo se da se na izbornim listama među svaka tri kandidata ne nađe žena što se odrazilo i na sastav Skupštine.

Sada je negdje oko 17% žena u Skupštini, što je ipak veliki korak u odnosu na prethodni saziv. Ja sam u određenoj mjeri zagovornik brojeva, koji se moraju poštovati i reflektovati u realnost, ali sam prije svega za mjeru kvaliteta. Naglašavam da sam jedan od rijetkih koji zagovara otvorenu listu za sve, od početka do kraja, pa ćemo da doskočimo muškarcima i politikantima, jer će vas preko 50% u biračkom tijelu izabrati 70-80% ili više žena koje će vas predstavljati.

Kada su u pitanju ustavne odredbe, ispoštovali smo ozakonjenje rodne ravnopravnosti i zabranu diskriminacije i to čl. 8 i 18 Ustava. Nema zakona ni deklaracije iz ove oblasti koju nijesmo donijeli. Ali, stvar je u tome što je velika razlika između Ustava i ustavnosti, između zakona i zakonitosti. To je problem Crne Gore i zbog toga Skupština mora imati ključnu ulogu. Mi sada pravimo novu arhitekturu Skupštine kako bi njena uloga bila dominantna i Skupština uistinu postala čvorište političkog i društvenog života, a posebno u procesu pregovora i otvaranja 23. i 24. poglavlja. Tim prije što se 23. poglavlje bavi tim temeljnim pravima.

Poslije skrininga gdje smo mi bili na određeni način izopšteni, poslije pregovaračke platforme, poslije usvajanja Akcionog plana, poslije toga što će naš Odbor za rodnu ravnopravnost participirati u svemu tome, poslije jednog zajedničkog mišljenja da ćemo uvažiti mišljenje civilnog sektora i da će naša vrata biti otvorena, nadam se i ubijeden sam da ćemo doprinijeti da sljedeća sjednica bude kvalitetnija i manje opterećena problemima. Pozdravljam vas i želim sve naljepše”.

Prisutnima se obratila predsjednica Odbora Nada Drobnjak sljedećim izlaganjem:

“Danas je 8 mart – Međunarodni dan žena. Dan koji treba da obilježimo, dan koji nas još uvijek podseća da žene i muškarci nijesu ravnopravni, dan koji ćemo jednom slaviti kao Dan sećanja na nepravde, dan važan u životima i žena i muškaraca jer ako hoćemo da narednim generacijama ostavimo svijet kao bolje mjesto za život moramo zajedno raditi.

8.mart nije Dan žena u smislu " žena kao POLA", nije Dan majki, već je to dan obilježavanja ženske borbe za ravnopravnost, emancipaciju i mir. Zato je on praznik svih onih koji/e učestvuju u borbi za emancipaciju čovječanstva .

I zato srećan 8. mart svim ženama dovoljno istrajnim da nastave osvajanje novih prostora vanopravnosti i slobode i onim uškarcima koji su se pridružili i podržavaju ih. Srećan 8. mart generacijama koje dolaze uz poruku da ne odustajemo. Srećan 8. mart generacijama prije nas uz poruku da ih ne zaboravljamo.

Nešto više od 100 godina traje borba da se promijeni društveni model po kome žena u društvu nema jednaka prava kao muškarac. Ona mora da se izbori za svoja prava, da dokaže da je i ona ljudsko biće kao i muškarac i da ne pristaje da je pokoravaju, omalovažavaju, zapostavljaju samo zato što je žena.

Frenklin Ruzvelt je rekao da “čovjek nije zarobljenik sudbine, on je zarobljenik sopstvenih misli.” Zato žene moraju biti svjesne svojih vrijednosti, znanja, kapaciteta kao i važnosti da predvode procese promjene rodni uloga, razbijanja stereotipa i izgradnje društva jednakih šansi i mogućnosti.

A koja prava i slobode mi žene danas imamo?

Pravo na školovanje, pravno za zapošljavanje, pravo glasa, pravo da budemo izabrane, pravo na rad, pravo na socijalnu i zdravstvenu zaštitu, pravo na imovinu, pravo na samostalno raspolaganje novcem i imovinom, pravo na slobodno kretanje, pravo da odlučujemo o braku i rađanju.

Ali 8. mart je dan kad moramo nabrojati i oblasti koje, postojanjem predrasuda, stereotipa, licemjerja, običajnog prava, opstaju kao prostor društvene nepravde, kao proctor u kome su žene još uvijek diskriminisane. To su:

- nasilje nad ženama i nasilje u porodici;
- diskriminacija na random mjestu;
- posjedovanje, odnosno neposjedovanje pokretne i nepokretne imovine;
- niska ženska politička zastupljenost u institucijama;
- pritisak konzervativnih krugova na ženska ljudska prava i slobode.

Iako su pojedine od ovih oblasti regulisane dobrim zakonskim rješenjima, nedostatak volje za promjenama pomaže očuvanju postojećeg stanja.

Zato, treba da pokažemo našu posvećenost promociji i zaštiti ženskih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti jer su oni neophodni za demokratski razvoj društva.

Ove godine, po drugi put, u cilju promovisanja ženskih ljudskih prava u Crnoj Gori, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizuje sjednicu “Ženskog parlamenta” na kojoj će članovi/ice Vlade Crne Gore, odgovarati na pitanja učesnica “Ženskog parlamenta” – predstavnica ženskih asocijacija parlamentarnih partija, kao i predstavnica civilnog društva (univerziteta, sindikata, nevladinih organizacija i lokalne samouprave).

Ima dobrih rezultata na polju unaprjeđenja ženskih ljudskih prava u proteklih desetak godina. No, danas se moramo i kritički osvrnuti na rezultate svjesni da rodna ravnopravnost proizvodi lančanu reakciju dobiti za sve, kao što se efekat neravnopravnosti prenosi sa individue na porodicu i društvo.

Svjesni smo da se u Crnoj Gori mora uložiti više napora kako bi se ojačao proces uključivanja rodni aspekata u sve razvojne politike, strategije, projekte i programe koji treba da jasno i precizno pokažu svu važnost rodne ravnopravnosti, odnosno da pokažu kako će uvođenje i primjena principa rodne ravnopravnosti doprinijeti rješavanju problema i koje će koristi donijeti cijelom društvu (muškarcima i ženama). Zato je važno što zakonodavno-pravni okvir počiva na ravnopravnosti muškaraca i žena. Zakonodavni okvir garantuje jednake šanse i mogućnosti za oba pola, međutim, problem se pojavljuje u primjeni zakona jer u praksi se još uvijek sriječemo sa tradicionalnim shvatanjem pozicije i uloge žene u porodici i društvu. Rezultati istraživanja o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti, koje je realizovao Odbor za rodnu ravnopravnost, uz podršku UNDP i Misije OEBS-a u Crnoj Gori, takođe, jasno ukazuju:

1) da je neophodno obuku zaposlenih o rodnoj ravnopravnosti u državnim institucijama usmjeriti ne samo na interpretaciju normativnih rješenja i sadržaja strategija već posebno na:

- prevazilaženje rodnih stereotipa
- instrumente primjene usvojenih rešenja i mjera
- načine praćenja realizacije usvojenih propisa i planova
- kontrolu primjene normativnih akata i strategija
- sadržaj, vrstu i oblike posebnih mjera koje se preduzimaju u različitim oblastima društvenog života (rad i zapošljavanje, ekonomija, obrazovanje, zdravstvo, politički život, mediji, sport, kultura ...) sa ciljem otklanjanja neravnopravnosti,

2) kao i da je neophodno u procesu nadzora i kontrole nad primjenom zakona i mjera, ustanoviti pokazatelje za praćenje efekata i posljedica normativnih rješenja na položaj žena i muškaraca.

Vlada Crne Gore je u januaru ove godine usvojila Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017. Godine, koji definiše devet prioriternih oblasti u kojima treba raditi u narednom periodu kako bi se postigla rodna ravnopravnost. Realizacija Plana aktivnosti zahtijeva saradnju svih državnih organa i nevladinih organizacija u postizanju navedenog cilja. Svakako da će se Odbor za rodnu ravnopravnost angažovati na primjeni ovog Plana.

Saradnja, razmjena iskustava i ideja su važni u postavljanju standarda ponašanja i otvaranja novih mogućnosti.

Ovog 8.marta svjetska poruka je „Ravnopravnost je potrebna modernom i naprednom svijetu“. Logično, jer kako neko društvo može biti moderno ili napredno ako u njemu ljudi nemaju ista prava i nijesu ravnopravni samo zato što pripadaju drugom ili prvom polu. Da bi društvo bilo moderno i napredno u njemu ljudi bez obzira na neku posebnost moraju imati jednake šanse i mogućnosti, moraju biti ravnopravni.

Za šednicu Ženskog parlamenta dostavljena su 24 pitanja:

- 10 pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija (DPS-1; SDP-1;NOVA-1;PzP-1; SNP-1; Pozitivna-1; Bošnjačka stranka-1; Forca-1; Demokratska partija-1; LPCG-1), i
- 14 pitanja predstavnica: univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija (Univerzitet Mediteran-1; Univerzitet Donja Gorica-1; Savez sindikata Crne Gore-1; Unija slobodnih sindikata-1; Sekretarijat za lokalnu samoupravu opštine Budva-1, NVO-9).

Pitanja su postavljena: predsjedniku Vlade Crne Gore (6), potpredsjedniku Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku (1), potpredsjedniku Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem i ministru za informaciono društvo i telekomunikacije (1), Vladi (3), ministru poljoprivrede i ruralnog razvoja (1), ministru za ljudska i manjinska prava i ministru prosvjete (1), ministru za ljudska i manjinska prava (1), ministru ekonomije i ministru finansija (1), ministru rada i socijalnog staranja (4), ministru kulture (1), ministru prosvjete (3) i ministru zdravlja (1).

Vrijeme za postavljanje pitanja iznosilo je dva minuta. Članovi/ce Vlade odgovarali su na pitanja usmeno, u trajanju do dva minuta.

Pitanja su postavile:

Potpredsjedniku Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku

1. NATAŠA VUKOVIĆ, u ime ženske grupe Socijalističke narodne partije

Imajući u vidu da ste funkciju potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku obavljali i u prethodnom mandatu Vlade, kao i da ste u vrijeme raspisivanja i sprovođenja parlamentarnih izbora 14.oktobra 2012. godine bili na čelu resora ljudskih prava, interesuje me kako komentarišete izgled izbornih lista za pomete izbore, s aspekta rodne ravnopravnosti i redosleda kandidata, u kontekstu preporuke Venecijanske komisije i Parlamentarne Skupštine Savjeta Evrope (PSSE) ?

Ukoliko nijeste radili analizu redosleda kandidata s aspekta rodne ravnopravnosti na listama, u prilogu smo vam dostavili tu analizu, tabelarni pregled pozicije kandidata na četiri izborne liste koje su osvojile najviše mandata.

Kako ste istovremeno bili kandidat na izbornoj listi "Evropska Crna Gora" molim vas da prokomentarišete nivo rodne ravnopravnosti ostvaren na toj listi u svijetlu činjenice da u prvih deset kandidata nije bila ni jedna žena, a da je u zadnjih 11 kandidata bilo 10 žena.

Odgovor na pitanje dao je Duško Marković, potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku:

Kao rezultat utvrđenih kvota za manje zastupljeni pol u Zakonu o izboru odbornika i poslanika 2011.godine, po prvi put u Crnoj Gori, zastupljenost žena na izbornim listama na prošlogodišnjim parlamentarnim izborima iznosila je 30%. Takođe, uvođenje ove odredbe dovelo je do povećanja učešća žena Skupštine Crne Gore, koje sada iznosi 17,2%, što svakako nije dovoljno da bi se ispunio međunarodni standard i ispoštovala rodna ravnopravnost, ali se ne smije zanemartiti činjenica da predstavlja 50% uvećanja u odnosu na prethodni saziv Skupštine. Važno je naglasiti da je ovaj procenat žena najveći u crnogorskoj istoriji, dok je najpribližniji bio u mandatu 1963-1965 kada je procenat žena u parlamentu iznosio 15,7%.

Kada je u pitanju redosled kandidata na listi, konkretno za izbornu listu "Evropska Crna Gora", svjestan sam činjenice da se mora više voditi računa o pozicioniranju žena na listama te da nijesmo dovoljno pažnje posvetili ovom pitanju. Međutim, procenat žena u poslaničkom Klubu DPS je 16,6% što predstavlja skupštinski prosjek.

U ovom kontekstu, zaista su za svaku pohvalu su liste SNP i Pozitivne koje su o ovom pitanju vodile računa pa je na svakom trećem mjestu na njihovim listama žena. Ovo je, slobodno mogu reći, jedna od oblasti u kojoj partija kojoj ja pripadam, treba da slijedi praksu svojih političkih neistomišljenika.

Uvažavajući društveni kontekst u kojem živimo i još uvijek prisutan tradicionalan odnos prema mjestu i ulozi žene u društvu, smatram važnim da se stanje mora unaprijeđivati i da svi akteri u društvu treba da ulože dodatne napore kako bi se popravio položaj žena i postigla rodna ravnopravnost. Ovo pitanje doživljavamo kao proces u svijetlu činjenice da je prvi korak već učinjen uvođenjem kvota za manje zastupljeni pol, kao i kontinuiranim edukacijama koje se sprovode na ovom polju. Opređeljenje ove Vlade je nastavak i jačanje napora u cilju podstizanja de facto ravnopravnosti između žena i muškaraca koje će doprinijeti razvoju crnogorskog društva.

Uravnotežena zastupljenost muškaraca i žena u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu jedan je od bitnih indikatora demokratskog stepena razvoja jedne zemlje. Ovom prilikom bih uporedio Crnu Goru sa državama u regionu kao i sa pojedinim zemljama članicama EU, gdje je zastupljenost žena oko 20%, pa tako na primjer u Saboru Republike Hrvatske učešće žena iznosi 24%. Dakle, izazov balansirane zastupljenosti žena i muškaraca nije samo crnogorski već i drugih država u regionu i u svijetu.

Potpredsjedniku Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem i ministru za informaciono društvo i telekomunikacije:

1. SENADA RAMUŠEVIĆ, u ime Udruženja žena Ostros:

Poštovani gospodine, građanke i građane Ostrosa interesuje da li će i kada Telekom za Ostros i druge centre iz ruralnih područja naše države uspostaviti internet veze? Koliko je meni poznato u obavezi su bili to da urade nakon preuzimanja kompanije, ali to nikad nije urađeno“.

Odgovor na pitanje dao je prof.dr Vujica Lazović, ministar za informaciono društvo i telekomunikacije:

Na lokaciji Ostros, dostupna je EDGE tehnologija (mobilni internet), tako da Crnogorski Telekom u oblasti MZ Ostros pruža mogućnost internet veze preko svoje mobilne mreže.

Konkretno, korišćenjem odgovarajućih uređaja (USB modemi, data cards, mobilni telefoni) korisnici se mogu konektovati na internet brzine do 240 kbps na downlinku odnosno do 120 kbps na uplinku.

Što se tiče druga dva operatera, ukazujemo da Telenor na ovom području ima 3G signal koji obezbjeđuje korišćenje interneta.

Telenor, koji je ujedno i operator Univerzalnog servisa, nema korisnika u toj oblasti.

Treći operator na crnogorskom tržištu-M:Tel, ima pokrivenost ovog područja 2G signalom koji omogućava internet konekciju.

Dakle, podaci kojima se raspolaže govore da sva tri operatora na ovom području pružaju usluge mobilnog interneta.

Ministru rada i socijalnog staranja:

1. VIDA IVANOVIĆ, predstavnica ženske grupe Nove srpske demokratije:

Zašto se nije dozvolilo naknadno prijavljivanje svršenih visokoškolaca za Program stručnog osposobljavanja visokoškolaca, koji zbog opravdanih razloga ili zbog neobaviještenosti nisu bili u mogućnosti da se prijave u datom roku.

Odgovor na pitanje dao je prof.dr Vujica Lazović, ministar za informaciono društvo i telekomunikacije:

U skladu s odredbama Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem i Pravilnikom o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje sprovodi se Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

Navedenim aktima je uspostavljen pravni okvir koji pruža mogućnost svim licima sa stečenim visokim obrazovanjem, bez radnog iskustva, da tokom devet mjeseci stručnog osposobljavanja steknu znanja, vještine i kompetencije koje će im omogućiti samostalno obavljanje posla, bez zasnivanja radnog odnosa.

U skladu s odredbama Zakona, licima sa stečenim visokim obrazovanjem, bez radnog iskustva koja su se nalazila na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, u trenutku otpočinjanja projekta, pružena je mogućnost da se tokom 9 mjeseci stručno osposobe za samostano obavljanje posla.

Pravilnikom su uže definisani rokovi i način prijavljivanja, kako poslodavaca tako i lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Odredbama Pravilnika je definisano da se visokoškolci prijavljuju u periodu od 15. oktobra 2012. do 15. novembra 2012. Poštujući definisane rokove nijesmo bili u mogućnosti vršiti izmjene za prijavljivanje.

Kako bi prijavu visokoškolaca, a i sami projekat, učinili što efikasnijim, izrađen je informacioni sistem, koji je u velikoj mjeri koristio funkcionalnosti portala eUprave, putem kojeg su se prijavili i poslodavci i visokoškolci. U samom informacionom sistemu su, takođe, definisani gore pomenuti rokovi.

Istovremeno napominjem da su, za potrebe promocije Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem organizovane prezentacije programa u crnogorskim opštinama o kojima je izvještavano i elektronskim i štampanim medijima, obezbijedena gostovanja na TV stanicama, štampane su brošure sa informacijama za poslodavce i korisnike, dok su u Podgorici postavljeni bilbordi koji su sadržali poziv poslodavcima i korisnicima da se uključe u njegovu realizaciju.

Monitoringom medijskog sadržaja u periodu od 1. septembra 2012. do 12. februara 2013. evidentirano je ukupno 277 objava koje sadrže informacije o projektu „Stručno osposobljavanje visokoškolaca“, što znači da su mediji svakog drugog dana plasirali po jednu objavu. Pored ovoga, informacija o programu se nalazila na svim sajtovima svih univerzitetskih i fakultetskih jedinica.

Iz navedenog se može zaključiti da su svi bili blagovremeno obaviješteni i upoznati s Programom.

Takođe, cijelim korisnim napomenuti da se neposredno pred početak prijave korisnika na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nalazilo oko 2.900 lica koja su ispunjavala uslov za korisnike, na dan 15. oktobra 2012. godine prijavu na Portalu je otpočelo i/ili završilo 4.503 lica. Svima je omogućeno da se prijave, iako su organizacioni kapaciteti i budžetska sredstva, bili planirani na mnogo manjim projekcijama. Važno je naglasiti da ovo nije bio konačan broj onih koji su učestvovali u Programu, iz razloga što pojedine prijave nijesu bile prihvaćene (zbog toga što proces nostrifikacije nije počeo na vrijeme, što su korisnici programa upisivali pogrešne podatke, ali i zbog odustajanja pojedinaca od učešća u Programu).

Na kraju podsjećam da je šansu da se stručno osposobljava dobilo 4.211 lica sa stečenim visokim obrazovanjem koje će obavljati u periodu od 15. januara do 15. oktobra 2013. godine. Realizacija i uspješnost ovog projekta je bila 100%, jer su svi zainteresovani visokoškolci dobili šansu.

Vladin tim je sada maksimalno posvećen kvalitetnoj implementaciji postojećeg programa, ali svakako već sada razmišljamo šta poslije devet mjeseci i šta sa novim generacijama visokoškolaca. Program nam je pokazao da smo uradili pravu stvar i da ovi i slični Projekti mogu samo koristiti cjelokupnom društvu. U tom pravcu biće usmjerene i naše buduće aktivnosti.

Ministru poljoprivrede i ruralnog razvoja

1. BRANKICA ZUKOVIĆ, u ime NVO HERA/ Udruženja žena sa sela, Pljevlja

Planira li Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja postićajne mjere u cilju poboljšanja položaja žena na seoskom području i da li kroz MIDAS projekte postoje te podsticajne mjere, ako postoje koje su, a ako ne postoje planiraju li se.

Odgovor na pitanje dao je Petar Ivanović, ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja:

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja već implementira podsticajne mjere za žene na seoskom području. Naime, u skladu sa Agrobudžetom za 2011. i 2012. godinu i mjerom 2.1.1 Podrška investicijama u poljoprivredna gazdinstva, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je objavilo četiri javna poziva za dodjelu bezpovratnih sredstava za investicije u poljoprivredna gazdinstva. Poziv se objavljuje u okviru projekta "Institucionalno jačanje i razvoj poljoprivrede Crne Gore – MIDAS". Do sada su objavljena četiri Operativna priručnika u okviru kojih su propisani kriterijumi za bodovanje i rangiranje zahtjeva, shodno kojim je aplikant - lice ženskog roda, registrovani nosilac poljoprivrednog gazdinstva, ima prednost prilikom evaluacije, ocjenjivanja i rangiranja zahtjeva, odnosno ostvaruje dodatni broj bodova.

Pored toga, u saradnji sa Odjeljenjem za rodnu ravnopravnost Ministarstva pravde i ljudskih prava Crne Gore, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je i Program za bolju zapošljivost i prihode ženama u ruralnim područjima Crne Gore. Program se odnosi na period 2013-2016.godina i ima za cilj da definiše prioritetne ciljeve, mjere i aktivnosti koje će voditi većoj i kvalitetnijoj ekonomskoj participaciji žena u ruralnim područjima, te omogućiti veće prihode i kvalitetnije uslove života ovog dijela populacije. Ekonomski snažnije i aktivnije žene neophodan su preduslov ruralnog razvoja i ukupnog održivog razvoja Crne Gore.

I na kraju, u saradnji sa timom Svjetske banke koji prati implementaciju MIDAS projekta, razmotren je i podržan prijedlog da se organizuje radionica na temu "Žene-farmeri", u okviru koje bi bile analizirane mogućnosti za sprovođenje aktivnosti "Programa za bolju zapošljivost i prihode žena u ruralnim područjima Crne Gore".

Koristim se prilikom da izrazim zadovoljstvo zbog interesovanja povodom aktivnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, na navedenu temu.

I u narednom periodu jedan od naših prioriteta biće podizanje svijesti o značaju ekonomske samostalnosti žena iz ruralnih područja, i unaprjeđenju tržišne orijentacije žena u poljoprivrednoj proizvodnji.

Ministru za ljudska i manjinska prava

1. FANA DELIJA, u ime Centra za romske inicijative Nikšić

Koje konkretne mjere je Vlada Crne Gore preduzela i koje će preduzeti na unaprjeđenju ekonomskog osnaživanja žena Romkinja i Egipćanki i njihovog učešća u političkom životu i odlučivanju ?

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava:

Sistemski odgovor Vlade Crne Gore o problemima romske i egipćanske populacije je počeo još poslije regionalne konferencije „Romi u proširenoj Evropi“, nakon čega je i Crna Gora prihvatila projekat „Dekada romske inkluzije 2005-2015“. Vlada Crne Gore je krajem 2007. godine usvojila Strategiju za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori 2008-2012. Sprovođenje ovog dokumenta je rezultiralo veoma vidnim, ali još nedovoljnim pomacima na integraciji romske i egipćanske populacije, pa je Vlada Crne Gore usvojila Strategiju za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori za period 2012-2016.

Evidentan i uočljiv težak položaj Romkinja i Egipćanki, ili kako često kažemo, njihova dvostruka ugroženost, bila je prisutna i u dosadašnjim aktivnostima na sprovođenju definisanih politika. S obzirom na konkretno pitanje, samo ću istaći nekoliko značajnih činjenica.

Uslov za kvalitetno ekonomsko osnaživanje Romkinja i Egipćanki je njihovo uključivanje u obrazovni sistem i sticanje izvjesnih kvalifikacija. Programi uključivanja djece romske i egipćanske populacije kontinuirano se sprovodi na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja. Ostvaren je vidan napredak, ali i jasno prepoznati izazovi pune socijalne inkluzije ove populacije. Iz godine u godinu se povećava broj djece u sistemu obrazovanja, u školskoj 2012/2013. u osnovnim školama je bilo upisano 1853 RE učenika,

dok je prije deset godina taj broj iznosio 626. Neki od razloga su i program obezbjeđivanja besplatnih udžbenika, kao i dodjela stipendija svim srednjoškolcima/kama i studentima/kinjama. Naravno da su ovim programima obuhvaćeni i dječaci i djevojčice.

Na dan 31.12.2012. godine, na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore nalazilo se 1012 lica koja su se deklarirala kao pripadnici populacije Roma i Egipćana, od kojih žena 427 (42,19%). Godišnje, prosječno, između 50 i 100 nezaposlenih lica romske i egipćanske populacije bude obuhvaćeno programima aktivne politike zapošljavanja, prije svega programima obrazovanja i osposobljavanja, javnim radovima, kako državnim tako i lokalnim i sezonskim poslovima. Učešće žena je oko 40%. U dosadašnjim aktivnostima, sprovedeno je niz programa namijenjenih Romima i Egipćanima, od kojih ću nabrojati neke: Druga šansa, Smanjenje ugroženosti domicilne Romske i Egipćanske populacije, Obrazovanje i osposobljavanje odraslih, Javni radovi, Sezonsko zapošljavanje, Motivacija poslodavaca, Program elementarnog funkcionisanja opismenjavanja, Stvaranje podjednakog pristupa radnim mjestima za Rome i Egipćane, Lokalna inicijativa za povećanje zapošljivosti nezaposlenih lica u pilot opštinama na sjeveru Crne Gore itd. U svim ovim aktivnostima vođeno je računa o rodnoj izbalansiranosti, tako da je u nekim projektima, s obzirom na vrstu traženih zanimanja, učešće Romkinja i Egipćanki i preko 60%.

Prepoznavajući važnost učešća Romkinja i Egipćanki u javnom i političkom životu kao i drugim oblastima društvenog života Crne Gore u Planu aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017 prepoznat je niz mjera. U Planu aktivnosti su integrisane specifične potrebe Romkinja i Egipćanki i to u saradnji sa ženskim nevladinim organizacijama koje se bave pitanjem unaprjeđenja položaja Romkinja i Egipćanki.

Vlada Crne Gore će u vremenu pred nama nastaviti sa sprovođenjem definisanih politika prema Romima i Egipćanima. Pomenuo sam naš strateški dokument, u kojem je kroz svih deset oblasti djelovanja prepoznata i rodna ravnopravnost. Po prvi put, jedan ovakav dokument sadrži i posebno poglavlje o nasilju nad ženama i nasilju u porodici. Planirane aktivnosti, a njih je ukupno 108 za naredni četvorogodišnji period, su definisane u saradnji sa predstavnicama nevladinih organizacija, koje su aktivno participirale i u izradi ovog dokumenta, ali i u tijelu koji prati njegovo sprovođenje.

Predsjedniku Vlade Crne Gore

1. MAJA RAIČEVIĆ, u ime Centra za ženska prava

Komiteo Ujedinjenih nacija za zabranu diskriminacije žena (UN CEDAW Komitet) je u novembru 2011. godine, Vladi Crne Gore dostavio preporuke koje je Vlada dužna da ispuni u roku od dvije godine tj. do novembra 2013. godine. Koje od ovih preporuka Vlada Crne Gore nije ispunila, koji su razlozi za to i da li će ih ispuniti u navedenom roku.

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava.

Prilikom razmatranja Inicijalnog izvještaja Crne Gore o primjeni Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) 2011. godine, Komitet za eliminaciju diskriminacije žena je donio zaključne komentare i preporuke. I pored činjenice da je Komitet pozdravio usvajanje niza propisa iz ove oblasti i uspostavljanje institucionalnih mjera i politika, istakao je zabrinutost u pogledu implementacije pojedinih članova Konvencije. Država Crna Gora je dužna da dostavi Komitetu informacije o implementaciji preporuka koje se odnose na paragrafe 19 do 23, u odnosu na sljedeće oblasti: nasilje nad ženama, trgovina ljudima i učestvovanje u političkom i javnom životu.

Kada je u pitanju oblast nasilja nad ženama, preporuke se u najvećoj mjeri kontinuirano sprovode, naročito kada je u pitanju gonjenje počilaca, izricanje zaštitnih mjera, obuka profesionalaca u policiji, centrima za socijalni rad, pravosuđu, kao i prikupljanje podataka i sprovođenje istraživanja o nasilju nad ženama. Predmeti nasilja u porodici se kod nadležnih organa rješavaju po principu prioriteta. Takođe, Vlada i lokalne uprave ulažu napore na obezbjeđivanju podrške nevladinim organizacijama koje vode skloništa za žrtve porodičnog nasilja. Kada je u pitanju izmjena zakonodavstva, napominjem da je u radnom tekstu Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika proširen obim mjera bezbjednosti u cilju zaštite žrtve, i to: zabrana približavanja, udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje, i predviđeno gonjenje ex officio za silovanje izvršeno u braku. Podzakonski akti predviđeni Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici su donešeni izuzev Pravilnika o psihosocijalnom tretmanu, kojim će se urediti način

sprovođenja zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana počinioca nasilja, za koji je nadležno Ministarstvo rada i socijalnog staranja u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i drugim resorima. Takođe, Zakon o potvrđivanju Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici je usvojen prije nekoliko dana u Skupštini. Naravno da i pored napora institucija i nevladinih organizacija na suzbijanju nasilja u porodici i dalje treba intenzivnije raditi kako bi žrtve nasilja dobile punu i koordiniranu zaštitu.

Preporuke iz oblasti trgovine ljudima su u potpunosti inkorporirane u novu Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018. godine i prateći Akcioni plan, koji je Vlada usvojila 13. septembra 2012. godine. U novoj strategiji jasno se definišu ciljevi, mjere i aktivnosti usmjereni na ranu identifikaciju žrtava trgovine ljudima među osjetljivim kategorijama, posebno ženama i djecom. Takođe, Strategijom se predviđaju mjere usmjerene na samoidentifikaciju među ranjivim kategorijama društva. U dijelu obezbjeđivanja intenzivne saradnje državnih institucija sa organizacijama civilnog društva u toku su pripreme aktivnosti na raspisivanju konkursa za izbor NVO koja će učestvovati u radu Radne grupe za praćenje implementacije Strategije. Saradnja sa NVO je definisana i Sporazumom o saradnji koji je potpisan između državnih organa i 3 NVO a ove godine planirano je potpisivanje revidiranog Sporazuma kojim je saradnja proširena na veći broj NVO. Ministarstvo unutrašnjih poslova preko budžetskog programa Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima u kontinuitetu obezbjeđuje sredstva za sprovođenje programa podrške žrtvama trgovine ljudima. Vlada u potpunosti finansira Sklonište za potencijalne i žrtve trgovine ljudima/djecom, u kom je trenutno samo jedna osoba. Predmeti trgovine ljudima se kod nadležnih istražnih i sudskih organa rješavaju po principu prioriteta.

U odnosu na učešće žena u političkom i javnom životu Crne Gore potrebno je naglasiti da je uvođenje kvote u Zakon o izboru odbornika i poslanika dovelo do povećanja učešća žena u Skupštini, pa sada taj procenat iznosi 17,2%, što je najveći postotak žena u Skupštini Crne Gore do sada. Takođe, u Vladi su sada tri ministarke od 16 ministara što je 18,7%. Takođe, žene se nalaze na mjestima pomoćnika ministara sa oko 40%. Međutim, to nije dovoljno da bi se obezbijedila balansirana zastupljenost žena i muškaraca u javnom i političkom životu. U tom smislu, poštujući Zakon o rodnoj ravnopravnosti, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je podsjetilo sve državne organe na obavezu iz Konvencije i Zakona i u skladu sa povratnim informacijama od resora pripremiće informaciju za Vladu sa jasnim mjerama kako unaprijediti stanje u ovoj oblasti. Dakle, kada je u pitanju ravnomjerno učešće žena i muškaraca u političkom i javnom životu moramo priznati da preporuke nijesu u potpunosti sprovedene i da treba da uložimo dodatne napore da ispoštovani zakonske obaveze. Mjere za implementaciju preporuke su sadržane u novom Planu aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017, koji je Vlada usvojila u januaru 2013. godine.

Predsjedniku Vlade Crne Gore

1. AFERDITA PELINGU, u ime ženske grupe partije FORCA

Da li je Vlada Crne Gore u svojoj agendi predvidjela planove ili aktivnosti da ubuduće organizuje aktivnosti poput konferencija, kampanje senzibilizacije, treninge i slično o rodnoj ravnopravnosti u kojima bi se osvešćivali muškarci za učešće u politici i javnom životu, kako bi i oni saznali koje su dobre strane rodne ravnopravnosti za ukupni razvoj društva i za zdravu porodicu.

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava.

Prepoznavajući značaj učešća oba u kreiranju i realizaciji svih politika za ostvarivanje ljudskih prava i sloboda, kao i postizanje rodne ravnopravnosti, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u svim svojim aktivnostima, poput edukacija i konferencija, insistira na većem učešću muškaraca, budući da smo prepoznali kao problem da se pitanjem rodne ravnopravnosti uglavnom bave žene. Rodna ravnopravnost podrazumijeva ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim oblastima javnog i privatnog sektora, jednak položaj jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i sloboda i korišćenje ličnih znanja i sposobnosti za razvoj društva, kao i ostvarivanje jednake koristi od rezultata rada.

Izmjenama i dopunama Zakona u radu uvedena je novina koja zaposlenom muškarcu, odnosno ženi garantuje jednaku zaradu za isti rad ili rad iste vrijednosti. Roditeljsko odsustvo je definisano na način da ga mogu koristiti oba roditelja. Izmjenama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, propisano je

izjednačavanje žena i muškaraca u pogledu uslova za sticanje prava na starosnu penziju; dodatno, ženi za djecu koju je rodila, uračunava se u poseban staž šest mjeseci po djetetu.

Podsjetiću vas da je ovo Ministarstvo, u novembru 2011.godine, organizovalo medijsku kampanju pod nazivom "Nađi vremena da budeš tata", koja je pozivala očeve da se aktivnije uključe u porodične aktivnosti, a naročito oko podizanja djece. Kampanja je realizovana kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou. U ovoj aktivnosti naišli smo na veoma dobar odziv muškaraca što pokazuje da i dalje treba aktivno da radimo na njihovom uključivanju u sve aktivnosti koje sprovodimo. Preraspodjela obaveza i odgovornost između muškaraca i žena u porodici značajno će doprinijeti većem angažmanu žena u društvenom životu i na tome ćemo i insistirati u periodu koji je pred nama. Mjere i aktivnosti u tom smislu su predviđene u novom Planu aktivnosti za podizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017, koji je Vlada usvojila u januaru 2013. a aktivnosti se odnose na devet prioriternih oblasti : unaprjeđenje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti; rodno osjetljivo vaspitanje i obrazovanje; rodna ravnopravnost u ekonomiji; rodno osjetljiva zdravstvena zaštita; rodno zasnovano nasilje; mediji i kultura; ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu; međunarodna politika i saradnja; i institucionalni mehanizmi za primjenu rodne ravnopravnosti.

Ministru za ljudska i manjinska prava

1.TANJA KAŽANEGRA, u ime Sekretarijata za lokalnu samoupravu opštine Budva

Imajući u vidu da je Opština Budva realizovala prvi lokalni plan za postizanje rodne ravnopravnosti u Opštini Budva za 2011- 2012.godinu, a izvještaj po istom će biti predmet razmatranja na sjednici Skupštine opština Budva u prvoj polovini marta ove godine, te da je ovim povodom ostvarila uspješnu saradnju u realizaciji brojnih programa sa Odjeljenjem za rodnu ravnopravnost, nekada pri Ministarstvu pravde i ljudskih prava, a sada pri Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, pitali bi u kom pravcu i obimu će se fokusirati saradnja sa lokalnim samoupravama ovog Odjeljenja u narednom periodu kada je u pitanju realizacija lokalnih planova za postizanje rodne ravnopravnosti.

Odgovor je dao dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, već duži niz godina saraduje sa opštinama na implementaciji projekta koji ima za cilj sprovođenje principa rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou. Kao rezultat projekta, sa 14 opština (među kojima je i Budva) imamo potpisan Memorandum o saradnji, u tri opštine (Cetinje, Pljevlja i Bijelo Polje) su uspostavljene kancelarije za rodnu ravnopravnost, dok su u šest opština usvojeni lokalni akcioni planovi, a u pet su u finalnoj fazi izrade. Prepoznajući značaj saradnje između Vlade i opština na ovom polju i poštujući Zakon o rodnoj ravnopravnosti (2007) i Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (2013-2017) Ministarstvo će i dalje saradivati sa lokalnom upravom i pružiti podršku za osnivanje mehanizama za rodnu ravnopravnost u opštinama. U tom smislu, osnažićemo napore i aktivnosti kako bi politika rodne ravnopravnosti zaživjela u praksi. Na tom tragu su i naše posjete opštinama u Crnoj Gori, gdje u razgovorima sa čelnim ljudima pitanje mehanizama za rodnu ravnopravnost i lokalni akcionih planova ima važno mjesto.

U fokus će biti podrška kako u izradi tako i u realizaciji lokalnih akcionih planova u svim opštinama u kojima je ovo pitanje prepoznato kao prioritet. Osnovni cilj uspostavljanja lokalnih mehanizama rodne ravnopravnosti je da ojačaju kapaciteti civilnog sektora, kao i da se uspostavi međusobna saradnja pomenutih aktera. Shodno tome, sa zadovoljstvom ćemo nastaviti i uspješnu saradnju sa Opštinom Budva i stojimo na raspolaganju za sve inicijative i aktivnosti od značaja za unapređenje položaja žena u Crnoj Gori i postizanja de facto ravnopravnosti između žena i muškaraca.

Predsjedniku Vlade Crne Gore

1.DR ZYLFIJE DURAKU, u ime ženske grupe Demokratske partije Ulcinj

Imate li u planu u skoroj budućnosti staviti razvoj Ulcinja u prioritete Crne Gore, zato što Ulcinj ima fenomenalne prirodne resurse i ogroman kapacitet za razvoj. Ukoliko biste ovo uradili, imaće posla ne samo za mlade iz Ulcinja nego iz čitave Crne Gore. Svi znaju da je više od 1/3 našeg stanovništva u emigraciji i nažalost sa daljnjom tendencijom rasta, a za nas je to jako bolno. Nas brine da ćemo ubuduće

ostati bez mladog naraštaja, jer je to za moje mišljenje lagano izumiranje jednog entiteta u našoj državi. Mislite li vi da je to u interesu Crne Gore.

Odgovor na pitanje dala je Dragica Sekulić, pomoćnica ministra ekonomije.

U okviru Ministarstva ekonomije, Sektor za regionalni razvoj koordinira poslitiku regionalnog razvoja u Crnoj Gori sa ciljem da se postigne ravnomjeran razvoj svih regiona, odnosno da se smanje postojeći dispariteti među njima i poboljšaju socio-ekonomski uslovi života. U tom cilju, Vlada Crne Gore donijela je Zakon o regionalnom razvoju i Strategiju regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014, čime je uspostavljen okvir za oordinaciju i realizaciju politike regionalnog razvoja. Novija regionalna politika polazi od pristupa „odozdo na gore“ odnosno značaj je dat upravo jedinicama lokalne samouprave, sa akcentom na manje razvijene jedinice lokalne samouprave, među kojima je i opština Ulcinj (indeks razvijenosti 56,86 za period 2007-2009.godine). Dakle, u fokusu je postavljeno ostvarenje ravnomjernijeg regionalnog razvoja koji neće biti zasnovan na usporavanju razvijenih, već na stvaranju uslova za ubrzani razvoj manje razvijenih djelova zemlje.

U prethodnih pet godina država je u ovoj Opštini investirala 41,3 mil.€ za realizaciju brojnih kapitalnih infrastrukturnih projekata, a najznačajniji je most na Port na Mileni, koji je koštao 13,9 mil.€. U regionalnu deponiju otpada uloženo je 6,6 mil.€, 4 mil.€ za regionalni vodovod, 5,5 mil € za put Sukobin – Ulcinj, kao i mnogi drugi projekti, čija realizacija ima za cilj bolje korišćenje potencijala Opštine i unaprijeđenje socio-ekonomskih indikatora iste.

Najznačajniji potencijali sa kojima raspolaže opština Ulcinj svakako su Velika plaža,Valdanos, Solana, poljoprivredni i drugi resursi , čija promocija, u cilju animiranja i pronalaženje strateških investitora za njihovu valorizaciju, trebalo bi da bude ključni faktor stvaranja uslova za otvaranje novih radnih mjesta i boljih uslova života za sve građane, što će svakako uticati i na smanjenje negativnih demografskih trendova.

Među planiranim projektima i aktivnostima za budući period su: nastavak izgradnje i rekonstrukcija međunarodnog puta prema granici sa Albanijom, dionica Krute - raskrsnica Ostros; izgradnja kanalizacione mreže u 4 naselja u Opštini; nabavka opreme za održavanje plaža; realizacijama MARUBI modela, kao kooperativnog modela za turističku promociju između Skadra i Ulcinja (prekogranična saranja Albanija-Crna Gora), posebno u oblasti kulturnog i ekološkog turizma; izgradnja dječijeg vrtića; izgradnja i rekonstrukcija gradskih saobraćajnica u Opštini; izrada prostornih i strateških dokumenata(Prostorno urbanistički plan, Integrisani plan ekološkog upravljanja, Monitoring program); poboljšanje izgradnje kapaciteta u oblasti ekološkog upravljanja i održivog razvoja na lokalnom nivou i drugi.

Važno je napomenuti da će Investiciono razvojni fond Crne Gore i u 2013. godini nastaviti sa implementacijom posebnih stimulacija na direktne dugoročne kredite kojima se podržavaju projekti realizovani u opštinama sjevernog regiona i u manje razvijenim opštinama (Cetinje i Ulcinj). Stimulacija koja će se odobravati korisnicima kreditnih linija IRF-a odnosiće se na smanjenje kamatne stope za 1%.

S obzirom na poljoprivredne potencijale Opštine, potrebno je pomenuti MIDAS projekat – Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore čiji je nosilac Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Ministarstvo je sklopilo kreditni aranžman sa Svjetskom bankom sa ciljem da crnogorsku poljoprivredu i njene institucije pripremi za buduće članstvo u Evropskoj uniji. Ukupna vrijednost projekta je 17,1 mil €, a projekat se realizuje u vremenskom periodu 2009-2014. godine. Podrška poljoprivrednim gazdinstvima ogleda se u bespovratnoj pomoći koja će biti obezbijedena u iznosu od 60% od kvalifikovanih investicija. Na taj način otvorena je još jedna prilika za unaprijeđenje razvoja opštine Ulcinj kroz veće korišćenje njenih poljoprivrednih resursa.

Takođe, u cilju realizacije Strategije za održivi ekonomski rast Crne Gore kroz uvođenje klastera 2012.-2016. godina, na nivou Crne Gore radi se na sedam pilot klastera, od kojih jedan čine proizvođači maslinovog ulja u opštini Ulcinj. Zainteresovani iz Opštine, kao manje razvijene, imaju pravo da učestvuju u dva programa koja je pokrenulo Ministarstvo ekonomije:

- 1) Program podsticanja razvoja klastera u Sjevernom regionu i manje razvijenim opštinama Crne Gore za 2012-2016. godinu – cilj Programa je finansijska podrška za preduzetnike, mikro, mala i srednja preduzeća koji su dio klastera, radi prevazilaženja „uskih grla“ u poslovanju kroz nabavku proizvodne opreme, a zasnovana je na principu refundacije (povraćaja dijela troškova). Princip je da preduzeće finansira 100% svih troškova nabavke opreme za koju

konkuriše, a onda mu se nakon podnošenja dokumentacije, koja dokazuje utrošak sredstava za ugovorene aktivnosti, odobrava finansijska pomoć (refundacija). Odobrena pomoć od strane Ministarstva ekonomije je do 70% nabavne vrijednosti opreme, i

- 2) Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama – cilj Programa je obezbjeđivanje povoljnijih uslova finansiranja kroz subvencionisanje kamatne stope na direktne kredite investiciono razvojnog fonda Crne Gore, s tim da će prioritet imati preduzeća koja su dio klastera.

Opredjeljenje Vlade Crne Gore jeste da kreira identične uslove za bavljenje biznisom domaćim i stranim pravnim i fizičkim licima, te da kroz niz reformi poboljša poslovni ambijent i učini ga konkurentnim. U prethodnom periodu politika niskih poreza bila je vodeći mehanizam za privlačenje investicija, posebno kada su u pitanju manje razvijene jedinice lokalne samouprave.

U tom smislu:

- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica, (Sl.list CG br.14/2012), definisano je da se novoosnovanom pravnom licu u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, koje obavlja proizvodnu djelatnost, obračunati porez na dobit za prvih osam godina umanjuje 100%.
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, (Sl.list CG,br.14/2012), definisano je da se poreskom obvezniku koji otpočne obavljanje proizvodne djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, obračunati porez na dohodak za prvih osam godina takođe umanjuje 100%.

Vlada Crne Gore je u 2011. godini usvojila „Program podsticanja razvoja biznisa“ kojim želi podstaći razvoj mikro i malih proizvodnih preduzeća, povećanje zaposlenosti u manje razvijenim opštinama, kao i aktiviranje kapitala domaćih i inostranih investitora koji bi prepoznali interes za sprovođenje i unapređenje ovog projekta. Program je kreiran u cilju daljeg razvoja biznis zona u Crnoj Gori.

Na osnovu prethodno navedenog, jasno je da Vlada Crne Gore ulaže napore da podstakne razvoj opštine Ulcinj i unaprijedi socio-ekonomske uslove života njenog stanovništva.

Napominjemo da u namjeri da se problemima i prioritetima razvoja na lokalnom nivou da regionalni, zatim i državni značaj, sve jedinice lokalne samouprave zakonski su obavezne da donesu Strateške planove razvoja. Prvobitno utvrđeni zakonski rok za izradu ovih strateških dokumenata bio je februar 2011. godine. Međutim, opština Ulcinj još uvijek nije usvojila ovaj strateški dokument, što bi bila osnova daljih koraka u realizaciji politike regionalnog razvoja. Stroga, pored zalaganja države neophodno je i dodatno angažovanje lokalne samouprave u donošenju prostornih i strateških razvojnih dokumenata, stvaranje povoljnijeg biznis ambijenta kroz dodatne poreske olakšice u cilju privlačenja stranih, ali i domaćih investitora, što u narednom periodu očekujemo od opštine Ulcinj u čemu smo spremni pružiti neophodnu pomoć.

Ministru ekonomije i ministru finansija

1. MR DRAGICA ANĐELIĆ, u ime Univerziteta „Mediteran“

Evropska komisija predviđa značajnu ulogu žena u ekonomskom oporavku iz ekonomske krize. Prema Evropskoj strategiji za rast i zapošljavanje do 2020. godine planirano je zapošljavanje 75% populacije starosne dobi od 20 do 64 godine. Poznato nam je da u našem društvu osnivanje i podrška biznisu/preduzetništvu nije prilagođeno specifičnim potrebama žena.

S tim u vezi pitanje glasi: Da li je planirano da se u 2013. godini kroz pravnu regulativu orodne fiskalne i ekonomske politike u sferi preduzetništva, odnosno da li se planira takav vid podrške za žene preduzetnice.

Odgovor na pitanje dala je Dragica Sekulić, pomoćnica ministra ekonomije.

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2013. godinu prepoznata je značajna uloga žena u našem društvu, pa su u okviru sredstava Ministarstva za ljudska i manjinska prava kroz poseban program

„Ostvarivanje rodne ravnopravnosti“ planirana sredstva za realizaciju projekata i promotivne aktivnosti u cilju unaprjeđenja rodne ravnopravnosti.

Pored navedenog, podrška značajnoj ulozi žena ogleda se kroz podršku ženama u biznisu. Naime, u cilju podsticanja i ubrzanja privrednog razvoja Crne Gore osnivanjem Investiciono razvojnog fonda, Vlada Crne Gore je obezbijedila efikasan mehanizam za podršku privrednom razvoju. Tokom 2013. godine predviđena je podrška privrednom razvoju kroz kreditiranje u iznosu od 25 mil.€, garancije koje će u 2013. godini iznositi 5 mil.€, kao i za faktoring koji se pokazao kao veoma atraktivan proizvod, iznos od 10 mil.€.

Prilikom definisanja konkretnih kreditnih i garantnih linija nastojaće se precizno definisati ciljna grupa za svaki finansijski instrument pojedinačno. Očekuje se da se kroz definisane proizvode kristališu posebne kreditne i garantne šeme za sektore: turizam i ugostiteljstvo, poljoprivreda i proizvodnja hrane, proizvodnja, uslužne djelatnosti, kao i modeli podrške za infrastrukturne razvojne projekte (nosioci MSP, lokalne uprave, javna preduzeća), trgovine i projekte energetske efikasnosti.

Posebno interesantna ciljna grupa prilikom koncipiranja konkretne finansijske podrške biće mlađa populacija, žene u biznisu i lica koja imaju inovativne ideje. Prilikom dizajniranja finansijskih mjera podrške prethodno pomenutim ciljnim grupama vodiće se računa o specifičnom položaju i karakteristikama svake od njih.

Pored kriterijuma koji se odnose na zaposlenost, regionalnu komponentu i vrstu djelatnosti značaj u bodovanju imaju: žena kao vlasnik i pokretač biznisa, kriterijum koji se odnosi na podatak da li je većina (51%) zaposlenih pripada ženskoj populaciji kao i ostvarivanje dodatnih bodova u slučaju da žena upravlja biznisom.

Maksimalni iznos kredita u 2013. godini iznosiće do 1.000.000 € u zavisnosti od namjene kredita, djelatnosti, korisnika i tipa kreditne linije od čega će kreditna linija za finansiranje projekata u kojima su nosioci žene iznositi od 10.000 do 200.000 €, sa grejs periodom do 2 godine i rokom otplate, ne uključujući grejs period, do 6 godina i kamatnu stopu od 4,5% godišnje.

Takođe, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, u okviru Projekta institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede (projekat MIDAS) u januaru 2013. godine objavio je IV poziv za grantove u cilju institucionalne podrške u razvoju projekata. Nakon potpisivanja ugovora o dodjeli bespovratne podrške proizvođači mogu krenuti sa konkretnom implementacijom investicije, pri čemu se takođe ostavlja mogućnost ženama koji su nosioci projekata da apliciraju za institucionalnu podršku u navedenom projektu. Za ovaj Poziv obezbijedena su sredstva u iznosu od 1,6 mil €. Prihvaćene investicije će se podržati sa 50% bespovratne podrške. Iznos prihvatljive investicije kreće se od 10.000 € do 70.000 €.

Pored Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja Zakonom o budžetu za 2013. godinu u okviru sredstava Zavoda za zapošljavanje planirana su sredstva, u iznosu od 200.000 €, koja se odnose na kreditiranje samozapošljavanja u skladu sa programom rada Vlade, kao i dodatna sredstva za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja, a koja se dodatno mogu smatrati kao povoljni uslovi za razvoj preduzetništva, prije svega podršku biznisu čiji su nosioci pripadnice ženske populacije.

Podsticanje ženskog preduzetništva je takođe ugrađeno u Strategiju razvoja MSP 2011-2015, na čijoj realizaciji učestvuju različite institucije javnog sektora, sa aspekta finansijske i nefinansijske podrške. Aktivnosti usmjerene na podsticanje ženskog preduzetništva su sljedeće:

- Razvijanje dodatnih programa za podsticanje preduzetništva i samozapošljavanja žena,
- Unaprjeđenje uloge poslovnih udruženja žena,
- Jačanje međusobne saradnje, kao i saradnje žena preduzetnica sa drugim udruženjima (networking),
- Dodatno jačanje promotivnih aktivnosti.
- Učešće na tri konferencije asocijacije poslovnih žena.

U prethodnom periodu Ministarstvo ekonomije, preko Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, učestvovalo je u više radnih grupa koje su se bavile temom rodne ravnopravnosti i ženskog preduzetništva.

- Savjetodavni odbor za istraživanje „Razlike u primanjima između muškaraca i žena“ koje je sproveo Evropski pokret,
- Savjetodavni odbor (UNDP) istraživanje „Žensko preduzetništvo u Crnoj Gori“,

- Radna grupa za izradu „Programa za zapošljavanje žena na selu“ koji je usvojilo Ministarstvo poljoprivrede,
- Učešće na tri konferencije asocijacije poslovnih žena.

Ovaj projekat je podržan od strane švedske Vlade a u saradnji sa Regionalnim centrom za preduzetničko učenje SEECCEL, Regionalnim savjetom za saradnju u jugoistočnoj Evropi RCC i Gender Task Force organizacijom.

Izrada Strategije ženskog preduzetništva je bila predviđena za 2012. godinu, ali s obzirom na nedostatak finansijskih sredstava odložena je za ovu godinu. Trenutno smo u pregovorima sa donatorima, i nadamo se da će najkasnije sredinom maja početi aktivnosti na izradi ovog veoma važnog dokumenta.

Ministru rada i socijalnog staranja

1. VESNA MILONJIĆ-ALEKSIĆ, u ime Sekcije žena Unije slobodnih sindikata Crne Gore

Obzirom da je Crna Gora Ustavom proklamovana kao država socijalne pravde, te da u članu 73 Ustav jemči posebnu zaštitu za majku i dijete, i stvaranje uslova kojima se podstiče rađanje djece, postavljamo pitanje zašto su nezaposlene majke, koje se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, diskriminisane u odnosu na zaposlene majke u pogledu naknade po osnovu rođenja i njege djeteta za period do navršavanja jedne godine života djeteta? Naime, nezaposlena majka po osnovu rođenja i njege djeteta dobija od društva 25 €, dok zaposlena majka po istom osnovu od društva dobija naknadu u visini zarade koju je prethodno imala, a koja ne može biti niža od minimalne zarade. Imajući u vidu da su nezaposlene žene u nezavidnom položaju, usled činjenice da nemaju posao i stalan izvor prihoda, smatramo neprimjerenim ovako definisan iznos naknade u slučaju rođenja djeteta, i njege djeteta u najkritičnijim godinama njegovog rasta i razvoja. Stoga smatramo da je neophodno pomjeriti iznos naknade po ovom osnovu, na iznos koji korespondira sa iznosom minimalne zarade u državi, na koji način bi se donekle zaštitio ekonomski položaj ove grupe korisnika naknade, i osigurao sprovođenje ustavnog načela po kojem država stvara uslove za podsticanje rađanja djece.

Odgovor je dala dr Vesna Simović, pomoćnica ministra rada i socijalnog staranja.

Pravo na naknadu po osnovu rođenja djeteta ostvaruje se po dva osnova. Osnov za ostvarivanje prava na naknadu zarade licima koja su u radnom odnosu a nalaze se na porodijskom odsustvu je Zakon o radu, kojim je utvrđeno pravo na porodijsko i roditeljsko odsustvo i dužina trajanja istog. Lice ovo pravo ostvaruje kod poslodavca.

Važeći Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ima ograničenja u smislu, da pravo na punu naknadu zarade zaposleni može ostvariti ukoliko je prije ostvarivanja ovog prava bio u radnom odnosu najmanje šest mjeseci neprekidno, a zaposlenom koji je bio u radnom odnosu neprekidno manje od šest mjeseci prije ostvarivanja ovog prava pripada 70% od punog iznosa naknade zarade. Propisano je da poslodavac može ostvariti refundaciju sredstava po osnovu isplate naknade zarade za porodijsko odsustvo kod centra. Mjesečno se poslodavcima po ovom osnovu refundiraju sredstva za 2759 lica (januar) za što je opredijeljeno 2.405.843,38 €.

Lice koje nije u radnom odnosu i nalazi se na evidenciji Zavoda za zapošljavanje pravo ostvaruje preko nadležnog centra za socijalni rad. To je jedno od prava iz socijalne i dječje zaštite, koje se ostvaruje bez obzira na prihode i imovinu porodice (kao npr. Oprema za novorođeno dijete, njega i pomoć drugog lica, lična invalidnina). Mjesečno ovo pravo ostvaruje 3002 lica (januar) za što je opredijeljeno 76.220,83€.

Kada je u pitanju visina naknade zakonom je propisano da visinu naknade može utvrditi nadležni organ državne uprave tj. Ministarstvo rada i socijalnog staranja u većem iznosu, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove finansija. Novčane naknade za pojedina prava iz socijalne i dječje zaštite su od donošenja Zakona od 2005. godine usklađivane tri puta i to 2007,2009 i 2011. godine, stim da je ovo pravo usklađivano jedan put u iznosu od 5% Odlukom o utvrđivanju visine materijalnog obezbjeđenja porodice, lične invalidnine, njege i pomoći drugog lica, dodatka za djecu, troškove sahrane, opreme za novorođeno dijete i naknade po osnovu rođenja djeteta za lice koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i redovnog studenta (Sl. List CG“ 10/2011) koja se primjenjuje od januara 2011. godine i visina naknade iznosi 26,20€ mjesečno.

Obzirom da se navedeno pravo ostvaruje po različitom pravnom osnovu tj. zavisno da li se radi o licu u radnom odnosu ili nezaposlenom licu, kao i da je pravo za nezaposlena lica utvrđeno bez obzira na prihode i imovinu, ne smatramo da se radi o diskriminaciji nezaposlenih lica. Takođe, treba uzeti u obzir da su visine naknada iz socijalne i dječje zaštite utvrđene u fiksnom iznosu i kako je već navedeno mogu se usklađivati samo uz mišljenje organa uprave nadležnog za poslove finansija.

Lica koja ovo pravo ostvaruju kao nezaposlena lica, ukoliko ispunjavaju zakonom propisane uslove za ovu naknadu, mogu ostvariti pravo na materijalno obezbjeđenje porodice i dodatak za djecu, kao i druga prava koja mu pripadaju po osnovu korišćenja prava na materijalno obezbjeđenje porodice (npr. Zimovanje i ljetovanje za djecu, participacija troškova za djecu koja borave u predškolskim ustanovama, zdravstveno osiguranje, jednokratna novčana pomoć, subvencije računa za utrošenu električnu energiju, pomoć za nabavku knjiga).

Ministru rada i socijalnog staranja

1. EMILIJA KOVAČINA, u ime ženske grupe Pokreta za promjene

Kako je moguće da hotel „Onogošt“ u Nikšiću čija je procijenjena vrijednost oko 35 miliona € ode pod stečaj zbog duga od dva miliona i šesto hiljada €. Takođe me interesuje kojim su se kriterijumom odgovorni rukovodili kada su, umjesto 11 plata, 6 toplih obroka i 2 regresa, koje duguju, isplatili po 5.600 € za 82 radnika, a 9 radnika od kojih su 6 žene, poslali na biro rada bez i jednog centa.

Odgovor je dala dr Vesna Simović, pomoćnica ministra rada i socijalnog staranja.

Nakon neuspjelog restrukturiranja kroz Plana lične uprave u stečaju, dana 23.03.2012.godine, otvoren je stečajni postupak nad HTP „Onogošt“ a.d. Nikšić. Većinski vlasnik preduzeća je HLT Fond, sa preko 60%, dok radnici i građani imaju oko 30% učešća u preduzeću, koje je privatizovano kroz postupak masovne vaučerske privatizacije.

Zaposleni su bili radno angažovani do oktobra 2012.godine, a predpostavljam da ste upoznati sa time da su nastavili da primaju zarade sve do kraja 2012.godine, a zrade su nastavili da primaju do kraja 2012.godine.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, je u saradnji sa Ministarstvom finansija i Ministarstvom rada i socijalnog staranja uputilo Vladi Crne Gore, Informaciju o zahtjevu zaposlenih u HTP „Onogošt“ Nikšić a.d. u stečaju, koja je razmatrana na sjednici Vlade Crne Gore 27.12.2012.godine.

Vlada Crne Gore je prihvatila predlog da se za 82 zaposlena odobre sredstva u iznosu od po 5.600 € po zaposlenom kroz realizaciju socijalnog programa, a da se potrebna sredstva za ovu namjenu u ukupnom iznosu od 459.200 € obezbijede na teret sredstava koja potražuje Poreska uprava, nakon što ista budu naplaćena kroz stečaj prodajom imovine.

Odluka o isplati otpremnina realizovana je u februaru 2013. godine i predstavlja gest Vlade u pravcu poboljšanja postojeće materijalne situacije zaposlenih, a ovo tim prije, budući da se radi o zaposlenim čije preduzeće je u stečaju, te u skladu sa zakonskim propisima nemaju pravo na isplatu otpremnine.

U odnosu na dio pitanja koje se tiče devet zaposlenih kojima nije isplaćena otpremnina, obavještavamo Vas da smo od strane predstavnika sindikata preduzeća, informisani da se isplata Socijalnog programa za HTP „Onogošt“ Nikšić odnosila na stalno zaposlene, a da je navedenih 9 radnika bilo zaposleno na određeno, te u skladu sa odredbama Zakona o radu nema pravo na isplatu otpremnine, bez obzira da li se radi o licima muškog ili ženskog pola.

Ministru rada i socijalnog staranja

1. AIDA PETROVIĆ, u ime Crnogorskog ženskog lobija

Ustanova za smještaj rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci „Kakaricka gora“ predviđena je od samog osnivanja za rehabilitaciju i resocijalizaciju muške populacije, što je svojevrsan vid diskriminacije i institucionalne marginalizacije prema ženskoj populaciji, odnosno onom dijelu koje su zavisnice psihoaktivnih supstanci.

Da li Ministarstvo rada i socijalnog staranja preduzima, i ako da, kakve korake da se ovaj vid diskriminacije konačno eliminiše, tako što će se stvoriti uslovi da i zavisnice od psihoaktivnih supstanci dobiju adekvatan tretman u liječenju, rehabilitaciji i resocijalizaciji u ovoj ili nekoj drugoj ustanovi.

Odgovor na pitanje dala je dr Vesna Simović, pomoćnica ministra rada i socijalnog staranja.

JU za smještaj rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci „Kakaricka gora“ je osnovao Glavni grad Podgorica. U vezi obezbjeđenja uslova da se u navedenoj ustavnoj vrši resocijalizacija i rehabilitacija ženske populacije Glavni grad Podgorica je napravio projekat za izgradnju ženskog paviljona sa kojim je aplicirao kod Evropske delegacije. Ovih dana se očekuje odgovor i ukoliko se projekat odobri predviđeno je da izrada ženskog paviljona traje oko godinu i po dana.

Predlogom Zakona o socijalnoj i dječjoj propisano je da su korisnici socijalne i dječije zaštite između ostalih i djeca, odrasla i stara lica koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva. Predlogom Zakona propisana je i mogućnost osnivanja ustanova koje će se baviti i zaštitom lica koja su liječena od bolesti zavisnosti od droga. Podzakonskim aktima propisaće se normativi i standardi koji se odnose na smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju navedene kategorije lica.

Takođe, Predlogom zakona propisano je da je zabranjena diskriminacija korisnika po osnovu rase, pola, starosti, nacionalne pripadnosti, socijalnog porijekla, seksualne orijentacije, vjeroispovijesti, političkog, sindikalnog ili drugog opredjeljenja, imovnog stanja, kulture, jezika, invaliditeta, prirode socijalne isključenosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili drugog ličnog svojstva.

Napominjemo, da liječenje zavisnika od droga koje se navodi u tekstu pitanja, nije u nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja i nije u domenu rada JU „Kakaricka gora“.

Vladi Crne Gore

1. ALISA DŽOGOVIĆ, u ime ženske grupe Bošnjačke partije

Da li planirate da u okviru novog Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti uvrstite i Rezoluciju Unije slobodnih sindikata (USS), a kojom se predlaže obezbjeđivanje nacionalne penzije za majke koje su rodile troje i više djece.

Odgovor na pitanje dala je dr Vesna Simović, pomoćnica ministra rada i socijalnog staranja.

Shodno Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Sl.list RCG“, broj 78/05) cilj socijalne i dječje zaštite je obezbjeđenje zaštite porodice, pojedinca, djece u riziku i lica u stanju socijalne potrebe, odnosno socijalne isključenosti.

Zakonom je propisano da je svako dužan da radom, prihodima i imovinom stvori uslove za zadovoljavanje životnih potreba i doprinese sprječavanju, otklanjanju ili ublažavanju socijalne ugroženosti, kao i socijalne ugroženosti članova porodice, posebno djece i drugih članova koji nijesu u mogućnosti da se sami o sebi brinu.

Zakonom su propisana osnovna prava iz socijalne i osnovna prava iz dječje zaštite, koja se ostvaruju po zakonom propisanim uslovima, a koji se prije svega odnose na prihode, imovinu i zdravstveno stanje, što znači da se prije svega radi o materijalno ili zdravstveno ugroženim pojedincima (npr. nezaposleni i nesposobni za rad), odnosno porodicama. Izuzetak je u slučaju kada se radi o pravu na refundaciju naknada poslodavcima po osnovu isplate naknada zarada za porodiljsko odsustvo. Naknade za opremu za novorođeno dijete, naknade po osnovu rođenja djeteta za lica koja su na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i redovnim studentima pravo ostvaruju bez obzira na prihode i imovinu porodice.

Predlogom Zakona propisani su isti ciljevi sa detaljnije definisanim kategorijama lica, odnosno porodica koje se štite i u tekstu zakona nisu vršene izmjene u smislu kako je to traženo u Rezoluciji Unije slobodnih sindikata.

Shodno navedenom, dodjeljivanje nacionalne penzije ženama sa više od 15 godina staža i koje imaju četvoro i više djece i onima sa 25 godina staža koje imaju troje djece nije u skladu sa utvrđenim ciljem Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, odnosno kategorijama lica koja se štite i pravima koja su istim propisana.

Takođe, nije nam poznato da su u uporednim iskustvima, odnosno zakonima koji se odnose na socijalnu i dječju zaštitu ova pitanja regulisana (npr. Zakonom Republike Srbije koji je donešen 2011. godine, ni Republike Hrvatske, koji je donešen 2012).

Sa aspekta penzijskog sistema, ističemo da su prava koja se obezbjeđuju u penzijskom sistemu, prava po osnovu starosti i invalidnosti, a ne i po osnovu materinstva.

U cilju stimulisanja nataliteta u Crnoj Gori, izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju iz decembra 2010. godine, propisano je da se osiguranici – ženi za svako rođeno dijete računa poseban penzijski staž u trajanju od po šest mjeseci po djetetu. Slično rješenje postoji u zakonodavstvu Srbije, po kom se poseban penzijski staž računa ženama sa troje djece.

Međutim, nije nam poznato da u uporednim iskustvima postoje rješenja da se ženama sa troje ili četvoro djece, po tom osnovu, priznaje pravo na penziju.

Svakako da bi propisivanje takvog rješenja zahtijevalo značajna finansijska sredstva, ali ponavljam da nam nije poznato da u uporednim iskustvima, naročito ne u zemljama na sličnom nivou ekonomskog razvoja kao što je Crna Gora, postoje rješenja da se pravo na penziju ostvaruje po osnovu rađanja djece.

S tim u vezi, ne smatramo da se pitanja materinstva trebaju rješavati u penzijskom sistemu, obezbjeđivanjem prava na penziju radno sposobnim licima.

Predsjedniku Vlade Crne Gore

1. SONJA KNEŽEVIĆ, u ime Odbora za rodnu ravnopravnost Saveza sindikata Crne Gore.

U cilju povećanja nataliteta i pravilnog odgoja djece, koja će poslije izvjesnog vremenskog perioda postati nosioci društvenih aktivnosti i razvoja Crne Gore, interesuje me ,da li Vlada Crne Gore planira izmjene zakonske regulative, kojima bi se stimulisale majke za povećanje nataliteta, kao i pravilan odgoj djece, kako bi ista postala korisni članovi društva (skraćenje radnog staža, duže trajanje porodiljskog odsustva, veće nadoknade za majke koje se nalaze na Zavodu za zapošljavanje, skraćenje radnog vremena, beneficirani radni staž za majke za troje i više djece)

Odgovor na pitanje dala je dr Visna Simović, pomoćnica ministra rada i socijalnog staranja.

U normativnom dijelu, koji se odnosi na politiku rada i zapošljavanja propisana je posebna zaštita žena.

Tako je revidiranim Zakonom o radu („Sl.list CG“, br.49/11 i 66712),ustanovljen princip da zaposlena žena ne može da radi na radnom mjestu na kojem se pretežno obavljaju naročito teški fizički poslovi, radovi pod zemljom ili pod vodom, niti na poslovima koji bi mogli štetno i s povećanim rizikom da utiču na njeno zdravlje i život. S toga se, zaposlena žena koja radi u oblasti industrije i građevinarstva ne može rasporediti na rad noću s tim, što se ova zabrana ne odnosi na zaposlenu ženu koja radi na rukovodećem radnom mjestu ili koja obavlja poslove zdravstvene, socijalne i druge zaštite. Izuzetno od navedenog principa, zaposlena žena može biti raspoređena na rad noću, samo kada je neophodno da se nastavi rad prekinut usljed elementarnih nepogoda, odnosno da se spriječi šteta na sirovinama ili drugom materijalu.

Isto tako, poslodavac ne može odbiti da zaključi ugovor o radu sa trudnom ženom, niti joj može otkazati ugovor o radu zbog trudnoće ili ako koristi porodiljsko odsustvo.

Za vrijeme odsustva sa rada zbog njege djeteta i korišćenja roditeljskog odsustva poslodavac ne može zaposlenom da otkáže ugovor o radu, niti ga može proglasiti licima za čijim je radom prestala potreba usljed uvođenja tehnoloških, ekonomskih ili restrukturalnih promjena u skladu sa ovim zakonom.

Zaposlenoj ženi kojoj ugovor o radu na određeno vrijeme ističe u periodu korišćenja prava na porodiljsko odsustvo, rok za koji je ogovorom o radu zasnovala radni odnos na određeno vrijeme produžava se do isteka korišćenja prava na porodiljsko odsustvo.

Na osnovu nalaza i preporuke nadležnog doktora medicine, žena za vrijeme trudnoće i dok doji dijete može biti privremeno raspoređena na druge poslove, ako je to u interesu očuvanja njenog zdravlja ili zdravlja njenog djeteta. Međutim, ako poslodavac nije u mogućnosti da zaposlenoj ženi za vrijeme trudnoće i dok doji dijete nije u mogućnosti da obezbijedi raspored na drugi posao, ona ima pravo na odsustvo sa rada, uz naknadu zarade u skladu sa kolektivnim ugovorom, koja ne može biti manja od naknade koju bi ostvarila da je na svom radnom mjestu.

Zaposlena žena za vrijeme tudnoće i dok doji dijete, za vrijeme privremenog rasporeda na druge poslove ima pravo na zaradu radnog mjesta na koje je radila prije raspoređivanja.

Nadalje, zaposlena žena za vrijeme trudnoće i žena koja ima dijete mlađe od tri godine života ne može raditi duže od punog radnog vremena, niti noću, osim ako pisanom izjavom pristane na takav rad.

Kada je u pitanju roditeljsko i porodiljsko odsustvo izmjenama i dopunama Zakona o radu koje su u primjeni od decembra 2011. godine, zaštita ove kategorije zaposlenih je uređena na kvalitativno drugačiji način.

Roditeljsko odsustvo kao novi institut i porodiljsko odsustvo kao pravo koje u određenim situacijama može da koristi i otac djeteta, su izjednačeni u korišćenju ovih prava oba roditelja djeteta. Ovakvo rješenje je usklađeno sa Direktivom Savjeta 2010/18/EU od 8. marta 2010. godine o implementaciji revidiranog okvirnog sporazuma o roditeljskom odsustvu i Konvencijom MOR-a 183 o zaštiti materinstva.

Važno je istaći takođe, da su u zaštiti navedenih prava konstituisani novi član 111b, kojim se uređuje da za vrijeme odsustva sa rada iz čl. 111 i 111a ovog zakona (roditeljsko i porodiljsko odsustvo) roditelj ima pravo na naknadu zarade u visini zarade koju bi ostvarila/o da radi, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, s tim što je poslodavac dužan da zaposlenom po isteku porodiljskog, odnosno roditeljskog odsustva, obezbijedi povratak na isto radno mjesto ili na odgovarajuće radno mjesto sa najmanje istom zaradom.

Utvrđena je takođe zaštita, u smislu korišćenja prava na rad sa polovinom punog radnog vremena, (skraćeno) koju ima roditelj, usvojilac ili lice kome je nadležni organ starateljstva povjerio dijete sa smetnjama u razvoju na staranje i njegu, odnosno lice koje se stara o osobi sa teškim invaliditetom u skladu sa posebnim propisima, a koje je izjednačeno u ostvarivanju prava iz rada sa punim radnim vremenom.

Važeći Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ima ograničenja u smislu, da pravo na punu naknadu zarade zaposleni može ostvariti ukoliko je prije ostvarivanja ovog prava bio u radnom odnosu najmanje šest mjeseci neprekidno, a zaposlenom koji je bio u radnom odnosu neprekidno manje od šest mjeseci prije ostvarivanja ovog prava pripada 70% od punog iznosa naknade zarade. Propisano je da poslodavac može ostvariti refundaciju sredstava po osnovu isplate naknade zarade za porodiljsko odsustvo kod centra. Mjesečno se poslodavcima po ovom osnovu refundiraju sredstva za 2759 lica (januar) za što je opredijeljeno 2.405.843,38 €.

Lice koje nije u radnom odnosu i nalazi se na evidenciji Zavoda za zapošljavanje pravo ostvaruje preko nadležnog centra za socijalni rad. To je jedno od prava iz socijalne i dječje zaštite, koje se ostvaruje bez obzira na prihode i imovinu porodice (kao npr. Oprema za novorođeno dijete, njega i pomoć drugog lica, lična invalidnina). Mjesečno ovo pravo ostvaruje 3002 lica (januar) za što je opredijeljeno 76.220,83 €.

Kada je u pitanju visina naknade zakonom je propisano da visinu naknade može utvrditi nadležni organ državne uprave tj. Ministarstvo rada i socijalnog staranja u većem iznosu, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove finansija. Novčane naknade za pojedina prava iz socijalne i dječje zaštite su od donošenja Zakona od 2005. godine usklađivane tri puta i to 2007,2009 i 2011. godine, stim da je ovo pravo usklađivano jedan put u iznosu od 5% Odlukom o utvrđivanju visine materijalnog obezbjeđenja porodice, lične invalidnine, njege i pomoći drugog lica, dodatka za djecu, troškova sahrane, opreme za novorođeno dijete i naknade po osnovu rođenja djeteta za lice koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i redovnog studenta (Sl.list CG 10/2011) koja se primjenjuje od januara 2011. godine i visina naknade iznosi 26,20 € mjesečno.

U skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem-beneficirani staž, računa se osiguraniku koji radi na naročito teškim, opasnim i za zdravlje štetnim radnim mjestima, odnosno poslovima na kojima se posle navršenja određenih godina života ne može uspješno obavljati profesionalna djelatnost. Propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja nije predviđena mogućnost da se majkama sa troje i više djece staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem po osnovu rođenja djece.

Međutim, u cilju stimulisanja nataliteta u Crnoj Gori, izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju iz decembra 2010. godine, propisano je da se osiguranici – žene za svako rođeno dijete računa poseban penzijski staž u tajanju od po šest mjeseci po djetetu.

Vladi Crne Gore

1. DR ANKA STANIŠIĆ, u ime ženske grupe Demokratske partije socijalista

Pitanje nataliteta koji je zadnjih godina u značajnom padu problem je ne samo u Nikšiću nego i u čitavoj državi. Pored medicinskih postoje i brojni nemedicinski uzroci smanjenja broja novorođene djece. Sve veći broj žena se teže odlučuje na rađanje drugog djeteta, a rijetke su porodice sa većim brojem djece. U vezi navedenog pitanje: Planira li Vlada Crne Gore projekte kojima bi obezbijedila veći broj radnih mjesta za žene, te planira li posebna sredstva za samozapošljavanje žena sa idejama i inicijativom ali i može li se strožijim inspekcijским nadzorom uticati na privatne poslodavce da vode računa o kontinuitetu radnog odnosa u toku trudnoće i nakon porođaja.

Odgovor na pitanje dala je dr Vesna Simović, pomoćnica ministra rada i socijalnog staranja.

Strateška dokumenta Vlade Crne Gore u oblasti politike zapošljavanja su Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoj ljudskih resursa i akcioni plan kojim su predviđene mjere i aktivnosti za ostvarivanje ciljeva definisanih Strategijom.

Ova strateška dokumenta prate preporuke i smjernice Evropske unije, gdje se posebna pažnja posvećuje i unapređenju zapošljavanja žena.

Strateške mjere predviđene Strategijom u dijelu unapređivanja zapošljavanja žena su: stimulisanje preduzetništva kroz kredite za samozapošljavanje za nezaposlena lica čiji su nosioci žene i koji se realizuju u manje razvijenim lokalnim samopuravama; finansijska podrška i podrška u savjetima za one koji otpočnu biznis, posebno na sjeveru Crne Gore; sprovođenje obuka za lica koja započinju biznis; unapređenje mreže biznis inkubatora; povećanje efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanja sa posebnim naglaskom na integraciju dugoročno nezaposlenih lica, mladih i žena na tržištu rada.

Sprovođenje mjera za unapređivanje zapošljavanja žena i otvaranje novih radnih mjesta, potrebno je, kako zaposlenih žena u odnosu zbog ekonomske i finansijske podrške porodici i njenom daljem razvoju, tako i zbog evidentne razlike u procentu na muškarce, uzimajući u obzir činjenicu da po posljednjem popisu 50,61% stanovništva Crne Gore čine žene.

Isto tako, prema podacima Ankete o radnoj snazi za četvrti kvartal 2012. godine – MONSTAT učešće žena u ukupnom broju zaposlenih iznosio je 45,6% (učešće muškaraca-54,4).

1. Zavod za zapošljavanje Crne Gore sprovodi mjere aktivne politike zapošljavanja koje sve više utiče na to, da se žene aktivno uključe u neki vid programa ili obuke, kako bi i na taj način imale veće interesovanje prema pronalaženju posla ili prihvatanju ponuđenih poslova. Ovo iz razloga, što je osim jednakih mogućnosti u početnom obrazovanju, potrebno stvoriti i jednake mogućnosti za novo učenje i doživotno osposobljavanje, kako bi nezaposlene osobe prije pronašle zaposlenje i postali aktivni subjekti tržišta rada.

Jedna od mjera aktivne politike zapošljavanja je i Podrška samozapošljavanju koja podrazumijeva finansijsku i stručnu pomoć, koje može ostvariti nezaposleno lice, koje osniva jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti, ako kao osnivač u njemu zasniva radni odnos.

U okviru ove podrške realizuje se Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori, i u funkciji je podrške nezaposlenim licima da ostvare svoje poslovne ideje i razvoj sektora malih preduzeća.

Uslovi za žene su povoljniji u dijelu manje kamatne stope koja iznosi 3%, a iznos odobrenog kredita po novozaposlenom radniku je do 5.000 €, dok je grejs period godinu dana.

Tokom 2012. godine od ukupnog dodijeljenog kredita, 51,72% se odnosilo na žene kao nosioce kredita.

Povoljnosti u visini kamatne stope odnose se i na projekte koji se realizuju u sjevernom regionu Crne Gore.

2. Investiciono razvojni fond Crne Gore uvažavajući važnost pojedinih ciljnih grupa, od marta 2011.godine, realizuje kreditnu liniju za finansiranje projekata čiji su isključivi nosioci pripadnice ženske populacije.

Do sada je, putem ove kreditne linije, investiciono razvojni fond podržao ukupno 21 projekat, od čega je 13 projekata ili 61,90% realizovano u centralnom regionu, 7 projekata ili 33,33% na sjeveru Crne Gore i 1 projekat ili 4,76% u južnom regionu Crne Gore.

U normativnom dijelu, koji se odnosi na politiku rada i zapošljavanja propisana je posebna zaštita žena.

Tako je Zakonom o radu („Sl.list CG“,br.49/11 i 66712), ustanovljen princip da zaposlena žena ne može da radi na radnom mjestu na kojem se pretežno obavljaju naročito teški fizički poslovi, radovi pod zemljom ili pod vodom, niti na poslovima koji bi mogli štetno i s povećanim rizikom da utiču na njeno zdravlje i život. S toga se, zaposlena žena koja radi u oblasti industrije i građevinarstva ne može rasporediti na rad noću s tim, što se ova zabrana ne odnosi na zaposlenu ženu koja radi na rukovodećem radnom mjestu ili koja obavlja poslove zdravstvene, socijalne i druge zaštite.

Izuzetno od navedenog principa, zaposlena žena može biti raspoređena na rad noću, samo kada je neophodno da se nastavi rad prekinut usljed elementarnih nepogoda, odnosno da se spriječi šteta na sirovinama ili drugom materijalu.

Isto tako, poslodavac ne može odbiti da zaključi ugovor o radu sa trudnom ženom, niti joj može otkazati ugovor o radu zbog trudnoće ili ako koristi porodiljsko odsustvo.

Za vrijeme odsustva sa rada zbog njege djeteta i korišćenja roditeljskog odsustva poslodavac ne može zaposlenom da otkáže ugovor o radu, niti ga može proglasiti licima za čijim je radom prestala potreba usljed uvođenja tehnoloških, ekonomskih ili restrukturalnih promjena u skladu sa ovim zakonom.

Zaposlenoj ženi kojoj ugovor o radu na određeno vrijeme ističe u periodu korišćenja prava na porodiljsko odsustvo, rok za koji je ogovorom o radu zasnovala radni odnos na određeno vrijeme produžava se do isteka korišćenja prava na porodiljsko odsustvo.

Na osnovu nalaza i preporuke nadležnog doktora medicine, žena za vrijeme trudnoće i dok doji dijete može biti privremeno raspoređena na druge poslove, ako je to u interesu očuvanja njenog zdravlja ili zdravlja njenog djeteta. Međutim, ako poslodavac nije u mogućnosti da zaposlenoj ženi za vrijeme trudnoće i dok doji dijete nije u mogućnosti da obezbijedi raspored na drugi posao, ona ima pravo na odsustvo sa rada, uz naknadu zarade u skladu sa kolektivnim ugovorom, koja ne može biti manja od naknade koju bi ostvarila da je na svom radnom mjestu.

Zaposlena žena za vrijeme trudnoće i dok doji dijete, za vrijeme privremenog rasporeda na druge poslove ima pravo na zaradu radnog mjesta na koje je radila prije raspoređivanja.

Nadalje, zaposlena žena za vrijeme trudnoće i žena koja ima dijete mlađe od tri godine života ne može raditi duže od punog radnog vremena, niti noću, osim ako pisanom izjavom pristane na takav rad.

Kada je u pitanju roditeljsko i porodiljsko odsustvo izmjenama i dopunama Zakona o radu koje su u primjeni od decembra 2011. godine, zaštita ove kategorije zaposlenih je uređena na kvalitativno drugačiji način. Roditeljsko odsustvo kao novi institut i porodiljsko odsustvo kao pravo koje u određenim situacijama može da koristi i otac djeteta, su izjednačeni u korišćenju ovih prava oba roditelja djeteta. Ovakvo rješenje je usklađeno sa Direktivom Savjeta 2010/18/EU od 8. marta 2010. godine o implementaciji revidiranog okvirnog sporazuma o roditeljskom odsustvu i Konvencijom MOR-a 183 o zaštiti materinstva. Važno je istaći takođe, da su u zaštiti navedenih prava konstituisani novi član 111b, kojim se uređuje da za vrijeme odsustva sa rada iz čl. 111 i 111a ovog zakona, roditelj ima pravo na naknadu zarade u visini zarade koju bi ostvarila/o da radi, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, s tim što je poslodavac dužan da zaposlenom po isteku porodiljskog, odnosno roditeljskog odsustva, obezbijedi povratak na isto radno mjesto ili na odgovarajuće radno mjesto sa najmanje istom zaradom.

Utvrđena je takođe zaštita, u smislu korišćenja prava na rad sa polovinom punog radnog vremena, koju ima roditelj, usvojlac ili lice kome je nadležni organ starateljstva povjerio dijete sa smetnjama u razvoju na staranje i njegu, odnosno lice koje se stara o osobi sa teškim invaliditetom u skladu sa posebnim propisima, a koje je izjednačeno u ostvarivanju prava iz rada sa punim radnim vremenom.

Isto tako u kaznenim odredbama ovog zakona, pored ostalih propisane su sankcije i za prekršaj za nepoštovanje zakonskih odredbi koje se odnose na posebnu zaštitu žena, odnosno roditelja za poslodavca i odgovorno lice u poslodavcu, kao i za poslodavca-preduzetnika koji se bavi privrednom djelatnošću.

Nadzor nad primjenom ovog zakona i drugih propisa o radu i zapošljavanju, kolektivnih ugovora i ugovora o radu, vrši organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora, preko inspekcije rada, te s toga pojačanu kontrolu u navedenom smislu treba inicirati kod Uprave za inspekcijske poslove.

Ministru prosvjete

1. MR ALEKSANDRA VUKOVIĆ, u ime Univerziteta Donja Gorica

Predstavnica sam Univerziteta Donja Gorica, na kome je prije tri godine osnovan master studij Ženske studije - Studije roda. Kako sve vrijeme pratimo aktuelnosti u našoj državi i kao naučna institucija se trudimo da pratimo tokove i promjene u društvenim odnosima, upoznati smo sa radom na intenziviranju interesovanja za rodna pitanja, kako državnih institucija, tako i NVO sektora. Pošto smatramo da svaki segment u državi mora biti u međusobnom dosluhu, to i sami želimo dati doprinos rodnoj ravnopravnosti u Crnoj Gori, što i činimo, dovođenjem kompetentnih predavača iz svih država bivše Jugoslavije, koji studente upućuju u najnovija feministička teorijska i praktična promišljanja.

S obzirom na gore navedene činjenice, spremni smo na svaku vrstu saradnje sa Vladom i njenim ministarstvima. Ukoliko smatrate da je Vašem kadru koji se bavi pitanjima ljudskih prava potrebna obuka u ovom pravcu, voljela bih da mi odgovorite na pitanje da li bi imalo smisla prilagoditi naše postojeće studije interesovanju zaposlenih u Vladi, Skupštini i NVO sektoru tako što bismo, između ostalog, modifikovali studijski program u tzv. specijalističke obuke, ako zaposleni sa četvorogodišnjim studijama nijesu zainteresovani za master studije.

Odgovor na pitanje dala je Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete.

Svakako je dobro što u Crnoj Gori postoji jedan ovakav studijski program, koji će unaprijediti znanje mladih ljudi u oblasti rodne ravnopravnosti.

Ukoliko bi analiza pokazala da je neophodna dodatna obuka zaposlenih u Vladi, Skupštini i NVO sektoru, u saradnji sa relevantnim institucijama (Uprava za kadrove), mogle bi se organizovati obuke u ovoj oblasti za sve zainteresovane.

Ministru prosvjete

1. ZAGORKA PAVIĆEVIĆ, u ime ženske grupe Pozitivne Crne Gore

Na završnoj konferenciji, od 13. februara 2013. godine, MIESP projekta govoreći o rezultatima projekta između ostalog ste rekli da je projekat dao značajan doprinos na podizanju svijesti o mogućnostima osoba sa invaliditetom. Da li to znači da će Ministarstvo prosvjete i sporta konačno početi da primjenjuje Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom jer je to obaveza svih državnih organa i pravnih lica. Ministarstvo do danas nema ni jednu zaposlenu osobu sa invaliditetom iako se zalažete za inkluzivno obrazovanje što podrazumijeva stvaranje inkluzivnog društva. Već deset godina Ministarstvu se uporno obraća profesorica srpsko-hrvatskog jezika i književnosti jer ne može da zasnuje radni odnos. Razlog nije u tome što radnih mjesta nema, već što je osoba bez ostatka vida, a pri tom je pred odbranom master teze. Zavod za zapošljavanje Crne Gore u cilju njenog radnog angažovanja podnio vam je zahtjev koji je primljen 25. 7. 2012. Odgovora nema ni do danas. Ako se, kako kažete, zalažete za inkluzivno društvo, kako komentarišete ovu situaciju i šta možete da učiniti da se ubuduće prestane sa ovakvom diskriminacijom. Zar se ne bi najbolje shvatila inkluzija zapošljavanjem samih osoba sa invaliditetom.

Odgovor je dala Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete.

Crna Gora, više od deceniju, preduzima napore u cilju osavremenjivanja i uvođenja inkluzivnog sistema obrazovanja i vaspitanja.

Uspjeli smo da poboljšamo kvalitet inkluzivnog obrazovanja i nastojimo da i dalje gradimo državu građana jednakih prava i mogućnosti.

Profesorica jezika i književnosti se Ministarstvu obraćala prije nekoliko godina sa molbom da joj pomognemo u ostvarivanju prava na rad i sa njom je obavljena intenzivna komunikaciju u namjeri da se zajednički definišu oblasti u kojima bi se moglo ostvariti njeno pravo na rad.

Ovo je rezultiralo dopisom koji je Ministarstvo uputilo pravnom subjektu kojem smo naveli njene kompetencije i potencirali da je visoko funkcionalna za svakodnevni život i obavljanje radnih zadataka. Ukazali smo i na članove 15. i 16. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom koji definišu opšte i posebne uslove zapošljavanja i odgovarajuća radna mjesta za lica sa invaliditetom, odnosno da su članovima 21. i 22. definisane kvote i poseban doprinos za njihovo zapošljavanje.

Dakle, obraćali smo se u cilju radnog angažovanja profesorice jezika i književnosti i, shodno prethodnoj intenzivnoj komunikaciji, o tome smo i nju obavijestili.

U prethodnom periodu na raspisane konkurse za rad u Ministarstvu prosvjete nije bilo zainteresovanih lica sa invaliditetom.

Ministarstvo prosvjete je uvijek spremno da podrži osobe sa invaliditetom u njihovom radnom angažovanju.

Ministru prosvjete

1. MILENA TOMANOVIĆ, u ime ženske grupe Socijaldemokratske partije

Molimo Vas da nam odgovorite koliki je broj osnovnih škola u Crnoj Gori sproveo zakonsku obavezu i organizovao produženi boravak za predškolsku djecu? Koje je aktivnosti preduzelo resorno ministarstvo kako bi se djeci zaposlenih roditelja omogućilo da im djeca budu zbrinuta u okviru produženog boravka u školama i vaspitnim ustanovama.

Odgovor je dala Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete.

Povodom Vašeg pitanja koje se odnosi na organizovanje produženog boravka u osnovnim školama, podsjećamo Vas da je organizacija produženog boravka za djecu osnovnoškolskog uzrasta u nadležnosti same škole, što znači da škola u skladu sa svojim mogućnostima organizuje produženi boravak za učenike. Organizacija produženog boravka zavisi od prostornih i kadrovskih mogućnosti škole, i naravno, od interesovanja učenika, odnosno njihovih roditelja.

Ministarstvo prosvjete zajedno sa školama ulaže napore da stvori uslove za organizovanje produženog boravka đe god je to moguće. Kao primjer navodimo da u Glavnom gradu – Podgorici postoji 15 gradskih škola, od čega se u 12 škola organizuje produženi boravak. Svaka novosagrađena škola, kao što je JU OŠ „21. maj“ u Podgorici ili JU OŠ „Anto Đedović“ u Baru ima produženi boravak.

Pomoć Ministarstva školama sastoji se u adaptaciji prostora i obezbjeđivanju kadra budući da za rad u produženom boravku treba angažovati dodatni nastavni kadar.

Ministru prosvjete

1. IVANA GAJOVIĆ, u ime Nansen dijalog centra Crne Gore

Koje su aktivnosti Ministarstva prosvjete na programima Obrazovanja za mir, koji ujedno imaju elemente rodne ravnopravnosti, da li u tom smislu saraduju sa NVO-ima i kako teče ta saradnja.

Odgovor je dala Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete.

U školama se kroz programe pojedinih redovnih i izbornih predmeta, aktivnosti pedagoško-psihološke službe i rad odjeljenskog starješine i odjeljenske zajednice, uz saradnju sa roditeljima, posebna pažnja posvećuje rodnoj ravnopravnosti, prevenciji nasilja i obrazovanju za mir.

U okviru obaveznog predmeta Građansko vaspitanje u VI i VII razredu osnovne škole, kroz većinu tema razmatra se pojava nasilja među decom ili nad decom u porodici, školi, lokalnoj zajednici kao i pitanje rodne ravnopravnosti. U VI razredu pojava nasilja se obrađuje u okviru tema: Porodica i Škola. Cilj je da deca postanu osjetljivija na pitanja različitih oblika nasilja i da nauče na koji način treba da postupe u situacijama kada trpe nasilje. U VII razredu pojava nasilja se obrađuje u okviru tema: Autoriteti i uzori, Život sa razlikama, Ljudska i dječja prava. Sastavni dio udžbenika Građansko vaspitanje za VII razred osnovne škole je izborna tema „Mala škola miroljubivog rješavanja sukoba“.

U okviru izbornog predmeta Zdravi stilovi života koji se izučava u VIII i IX razredu osnovne škole, sa dva časa sedmično, zastupljena je tema: Prevencija fizičkog i psihičkog nasilja. Cilj izučavanja ove teme je da učenici razumiju pojmove i pojavne oblike fizičkog i psihičkog nasilja kao javno-zdravstvenog problema i da razumiju osnovne uzroke nasilja; da razumiju da se nasilje kažnjava, da nasilje ima alternativu i da razviju vještine odupiranja fizičkom i psihičkom nasilju.

Teme nasilja obrađuju se i u okviru sljedećih izbornih predmeta u osnovnim školama: Istraživanje humanitarnog prava (VIII i IX razred); Istorija religije (VIII i IX razred); Evropska unija (VIII ili IX razred, tema: Ljudska i dječja prava).

U gimnazijama teme rodne ravnopravnosti i nenasilja prisutne su u pojedinim obaveznim predmetima, posebno u programu predmeta: Psihologija (II razred gimnazije) i Sociologija (IV razred gimnazije). Izborni predmeti: Pojedinaac u grupi (III ili IV razred), Građansko obrazovanje (I, II, III i IV razred), Evropske integracije (III ili IV razred), Komunikologija (I razred), Debata (II razred).

Politike koje podržava i implementira Ministarstvo prosvjete odnose se na rodnu ravnopravnost i mirovno obrazovanje. Na tom planu Ministarstvo ima aktivnu saradnju sa nevladinim organizacijama koje sprovode svoje projekte na temu rodne ravnopravnosti i mirovnog obrazovanja u školama.

Značajno je spomenuti projekte koje nevladine organizacije sprovode u vaspitno-obrazovnim ustanovama, uz saglasnost Ministarstva, a odnose na rodnu ravnopravnost i prevenciju nasilja:

- Projekat „Škola bez nasilja - sigurno školsko okruženje“ u saradnji sa Kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori;

- Školska medijacija (kao nenasilno rješavanje konflikata i kvalitetnije uređenje odnosa strana u sukobu), kao dio projekta Obrazovanje za mir, koji sprovodi Nansen dijalog centar. Aktivno je učesće predstavnika Ministarstva, Zavoda za školstvo i JU OŠ »Maršal Tito« Ulcinj, JU OŠ »Marko Miljanov«, Podgorica i JU »Milija Nikčević«, Kličevo, Nikšić u seminarima, radnim grupama. Svake godine obilježava se međunarodni dan mira aktivnostima u školama uz podršku Ministarstva. Likovnim konkursom za sve osnovne i srednje škole u Crnoj Gori obilježen je Međunarodni dan mira i štampan godišnji kalendar.

- Đački parlamenti (u osnovnim i srednjim školama), kroz projekat koji sprovodi Centar za prava djeteta Crne Gore;

- Aktivnosti na prevenciji trafikinga kroz projekte Ženskog crnogorskog lobija i Internacionalne organizacije za migracije (IOM);

- NVO Alternativni kreativni centar „Pravi put – 2006“ iz Tivta, realizovala je Projekat „Aktivizam mladih u prevenciji vršnjačkog nasilja i diskriminacije“ u SMŠ „Mladost“, Tivat;

- NVO Institut za medije Crne Gore, Podgorica, Projekat „Ladies dairy of change“, namijenjen učenicima JU Gimnazije „Niko Rolović“, Bar i JU Srednje mješovite škola „17. septembar“, Žabljak;

- NVO Centar za prava djeteta Crne Gore je realizovao Projekat „Dječja prava i njihova perspektiva“. Projekat je namijenjen osnovnim i srednjim školama u Bijelom Polju, Cetinju i Baru;

- NVO Krug iz Slovenije, realizovala je Projekat „Nasilje u porodici i školi“ u JU OŠ „Petar Dedović“, Plav;

- NVU Djeca Crne Gore, Podgorica, realizovala je Projekat „Svi zajedno“ u JU Osnovna škola "21. maj" i JU Osnovna škola "Božidar Vuković Podgoričanin" u Podgorici;

- Nvladina organizacija „Psihološki centar ABC“, realizovala je Projekat „Upoznajmo se“ namijenjen učenicima JU OŠ „Luka Simonović“, JU OŠ „Braća Ribar“, JU OŠ „Ratko Žarić“ i JU OŠ „Olga Golović“, u Nikšiću.

Mjere za prevenciju nasilja obuhvataju: obrazovanje učenika i nastavnika za nenasilnu komunikaciju, mimo rješavanje konflikata, školsku medijaciju, rad sa roditeljima, bolju saradnju škole sa nevladinim organizacijama i lokalnom zajednicom, razvoj sporta u okviru nastavnih i nenastavnih aktivnosti.

Ministarstvo prosvjete sistematično, ozbiljno i odgovorno pristupa rodnoj ravnopravnosti i rješavanju problema nasilja u školama. Vršnjačko nasilje u školama i nasilje uopšte Ministarstvo prosvjete sagledava kao ozbiljan društveni problem u čije rješavanje treba da se uključe svi relevantni društveni faktori.

Ministru zdravlja

SENKA STIJEPOVIĆ, u ime Udruženja za pomoć oboljelima od reumatskih bolesti

Pitanje se tiče Pravilnika Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje o indikacijama i načinu korišćenja medicinske rehabilitacije u zdravstvenim ustanovama koje obavljaju specijalizovanu rehabilitaciju.

Ovim Pravilnikom je propisano da oboljeli od reumatoidnog artritisa koriste medicinsku rehabilitaciju u Institutu dr Simo Milošević samo jedanput u životu.

S obzirom, da je reumatoidni artritis hronično i progresivno oboljenje koje najčešće dovodi do teškog invaliditeta, ljekari preporučuju da oboljeli odlaze na banjsko liječenje svake godine.

Da li oboljeli od reumatoidnog artritisa mogu da očekuju da se ovaj Pravilnik promijeni i omogućiti nam adekvatnu i redovnu medicinsku rehabilitaciju u pomenutom Institutu.

Odgovor na pitanja dala je Gorica Savović, pomoćnica ministra zdravlja.

Najveći izazov u zdravstvenoj politici je kako izbalansirati potrebe za zdravstvenim uslugama sa raspoloživim finansijskim sredstvima. Iz godine u godinu, iz poznatih razloga, sredstava je sve manje, a potrebe rastu, zbog starenja stanovništva, ubrzanog razvoja biomedicinskih i farmaceutskih tehnologija i niza drugih faktora. Sada su naponi Vlade, u zdravstvenom sektoru, usmjereni na zadržavanje postojećeg obima zdravstvenih usluga, bez , posebno onih koje su potrebe djece, žena starijih preko 65 godina, te lica oboljelih od epilepsije, multiple skleroze, sistemskih autoimunih bolesti, mentalno oboljelih i oboljelih od drugih bolesti koje su Zakonom precizirane i pod posebnom pažnjom zdravstvenog sistema.

Sigurno je da su potrebe za specijalizovanom rehabilitacijom u Institutu Igalo oboljelih od reumatoidnog artritisa veće. Međutim, ukazujemo i na činjenicu da smo upravo reformom organizovali da se u domovima zdravlja uspješno i stručno pružaju usluga fizioterapije, na nivou ambulantnog tretmana. Takođe, ukazujemo i na činjenicu da su nedavnim izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju u obavezni paket usluga uključene i usluge kućne fizioterapije.

Stoga je i razumljivo da je u ovom trenutku nerealno očekivanje povećanja prava osiguranika na medicinsku rehabilitaciju u ovoj specijalizovanoj ustanovi, za sada jedinoj takve vrste u Crnoj Gori, a koja i nije javna ustanova, već osiguranici rehabilitaciju ostvaruju na osnovu ugovora sa Fondom, za dio djelatnosti fizikalne rehabilitacije.

Predsjedniku Vlade Crne Gore

1. KRISTINA MIHAILOVIĆ, u ime Udruženja roditelja

Da li je Vlada zadovoljna stopom nataliteta u Crnoj Gori; planira li da preduzme neke korake u cilju njegovog povećanja i kada procjenjuju da će Crna Gora postati zemlja u kojoj će roditelji i njihova djeca imati, ne isključivo finansijsku pomoć, nego i sistemsku, koja podrazumijeva koncept podrške i u organizacionom i u funkcionalnom smislu.

Odgovor je dala Gorica Savović, pomoćnica ministra zdravlja.

U vremenu, kada se gotovo sve zemlje suočavaju sa padom nataliteta, postavljeno pitanje je prilika da se podsjetimo na domete reforme zdravstvenog sistema, koju Vlada sprovodi poslednjih godina, i u kontekstu pronatalitetne politike, ukažemo na činjenicu da već godinama funkcionišu centri za prevenciju, kao podrška radu izabranog doktora, izabranog pedijatra i izabranog ginekologa, u svakom domu zdravlja na teritoriji Crne Gore. U centrima funkcionišu, pored ostalih, savjetovaništa za mlade i savjetovaništa za reproduktivno zdravlje, koji su organizovani upravo sa ciljem podrške mladima i budućim roditeljima u sticanju potrebnih znanja o prevenciji , očuvanju i unapređenju zdravlja, kako bi na vrijeme spriječili nastanak bolesti i obezbijedili uslove za zdravo potomstvo. Odgovore na pitanja koja muče buduće roditelje, u vezi sa izazovima roditeljstva, daju stručni timovi, a pružaju podršku mladima u sazrijevanju i istovremenom shvatanju značaja roditeljstva i očuvanja reproduktivnog zdravlja. Pomenimo samo Školu roditeljstva, koja već godinama se sprovodi u savjetovaništima u kojoj je značajan broj roditelja stekao saznanja i spremnije se suočio sa ovom odgovornom ulogom.

Treba pomenuti i druge centre, koji takođe imaju ulogu podrške roditeljima i potomstvu, kao što su centri za mentalno zdravlje i centri za djecu sa posebnim potrebama i svi su u ulozi podrške radu izabranim doktorima, čiji je zadatak da pojedincu pruži ne samo kurativne usluge, već, mnogo važnije, usluge preventivnog karaktera. Važno je istaći da se u centre ulazi i bez uputa, što je takođe u funkciji prevencije bolesti, odnosno podrške očuvanju zdravlja, i to je dostignuće na koje svi moramo biti ponosni.

Pored navedenog, zadatak zdravstvene politike Vlade je da kreira ambijent za povećanje nataliteta i zakonskim rješenjem, pa je, uz povećan broj ustanove u kojima se pomoću medicinskih tretmana oplodnja može ostvariti na teret sredstava Fonda, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju povećan i broj pokušaja koji se ostvaruju na teret sredstava Fonda.

Naravno da je cilj Vlade i rađanje zdravog potomstva u odgovarajućem ambijentu, pa se trenutno, u saradnji sa UNICEF-om, radi analiza porodilišta čiji će izvještaj poslužiti za preduzimanje konkretnih mjera za intervencije u ovom segmentu zdravstvene zaštite.

Vladi Crne Gore

1.DUBRAVKA VUJIČIĆ, u ime ženske grupe Liberalne partije

Da li se planira izmjena legislative, kojom će se spriječiti verifikacija mandata listama, koje nemaju 30% žena na listi, tačnije, da 30% prolaznih mandata pripada ženama.

Pojašnjenje u vezi sa postavljenim pitanjem dala je predsjednica Odbora Nada Drobnjak, i saopštila da Vlada nije nadležna da odgovori na ovo pitanje, iz razloga što ovaj zakon i njegove izmjene priprema skupštinska radna grupa koju čine predstavnici svih parlamentarnih partija.

U vezi pitanja koje je za šednicu Ženskog parlamenta dostavila Nataša Nelević, u ime nevladine organizacije NOVA Centar za feminističku kulturu, predsjednica Odbora je saopštila da je, u međuvremenu, u pogledu teme koja je bila predmet interesovanja ove nevladine organizacije, došlo do konkretne saradnje sa Ministarstvom kulture, i iz tog razloga Nataša Nelević je odlučila da ne postavi pitanje. Polazeći od navedenog, predsjednica je izrazila očekivanje da će sljedeće godine učesnice Ženskog parlamenta biti informisane o rezultatima ove saradnje.

Nakon dobijenih odgovora na postavljena pitanja prisutene je pozdravio predsjednik Kluba poslanika Pozitivna Crna Gora Mladen Bojanić, članica Odbora za rodnu ravnopravnost Ljerka Dragičević i predsjednica Opštine Kotor Marija Čatović.

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, pozvala je učesnike/ce šednice na koktel kojem će prisustvovati i deca iz likovne radionice Resursnog centra za djecu i omladinu sa intelektualnim smetnjama i autimom »1 jun« iz Podgorice, koji su za ovu priliku, pod mentorstvom prof. Mirka Dragovića pripremili poklone za učesnike/ce i goste Ženskog parlamenta.

Šednica je završena u 13 sati i 50 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković,s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak,s.r.